

**SOBRE LA IDENTIDAD GITANA Y SU CONSTRUCCIÓN PANÉTNICA:
EL CASO GITANO EN BARCELONA**

Òscar Prieto i Flores

**UNA TESIS PRESENTADA EN LA UNIVERSITAT DE BARCELONA
PARA OBTENER LA TITULACIÓN DE DOCTOR EN SOCIOLOGÍA**

**DEPARTAMENT DE TEORIA SOCIÒLOGICA,
METODOLOGIA DE LES CIÈNCIES SOCIALS I FILOSOFIA DEL DRET**

**PROGRAMA DE DOCTORAT EN SOCIOLOGIA
BIENNI 2003-2005**

**DIRIGIDA POR:
Lídia Puigvert i Mallart**

abril, 2007

UNIVERSITAT DE BARCELONA

Guión para la realización de una entrevista en profundidad (Técnicos de la Administración)

Antes de iniciarse la entrevista en profundidad es necesario que se haga una presentación personal previa y del estudio que se está realizando. También se ha de pedir permiso a la persona a la que se le va a entrevistar para grabar la conversación e informarle de que, por un lado, sólo será utilizada como material de investigación y que por el otro, se mantendrá en todo momento el anonimato de las personas entrevistadas.

1. ¿Cuál es la función principal de este departamento en el marco de la Administración? ¿Qué tipo de política se está realizando sobre el pueblo gitano en general? ¿Y sobre las personas gitanas de origen rumano?
2. ¿Qué tipo de relación existe entre la Administración y las organizaciones gitanas? ¿Ha habido variaciones a lo largo de la historia? Si existe algún tipo de relación, ¿Qué periodicidad tiene y qué canales diálogo se han creado?
3. ¿Qué cambios cree que ha experimentado La Mina y Sant Roc en los últimos años?
4. ¿Cuál es para usted el mayor problema de La Mina y de Sant Roc en la actualidad? ¿Se identifican las mismas problemáticas? ¿Han ido variando a lo largo del tiempo?
5. ¿Cree que la transformación urbanística también está afectando socialmente? ¿Cómo o de qué forma cree que se está dando dicha transformación?
6. ¿Se puede hablar de La Mina/Sant Roc como un barrio más conflictivo que cualquier otro? ¿Por qué cree que es así?
7. ¿Observa algunas diferencias entre las personas gitanas de nacionalidad española y las personas gitanas de origen rumano? ¿Qué similitudes observa? ¿Qué relación cree que hay entre ambos colectivos?
8. ¿Se han tratado a los dos colectivos dentro del mismo plan? ¿Qué tipo de prospectiva política existe actualmente desde la Administración?
9. ¿Existe algún plan de acogida especial en el caso de las personas gitanas de origen rumano? ¿Cree que alguna vez la policía ha actuado con “dureza” hacia este colectivo? [Si fuera así] ¿por qué?
10. ¿Tienen algún contacto con la Administración local o regional? ¿Qué relación existe actualmente entre las Administraciones para abordar la situación de marginalidad en la que viven las personas gitanas de origen rumano?

Transcripción modelo de uno de los relatos comunicativos de vida cotidiana**Perfil de la persona entrevistada****Género:** Mujer**Edad:** 28 años**Estudios:** Diplomada en Educación social. Estudiante de Pedagogía.**Empleo:** Trabaja en la Administración pública**Idioma de la entrevista:** Catalán

1 **P: Abans de tot, començar perquè expliquis la teva història personal, la teva historia**
 2 **de vida, una mica, on vas créixer, a quin barri vivies, a quina escola vas anar. Una**
 3 **mica, tot el teu procés de vida fins ara. Aviam...**

4

5 R: Ràpid, no?

6

7 **P: Ràpid, només així wrrumm.**

8

9 R: Molt bé!

10

11 **P: Per trencar una mica el gel, més que res**

12

13 R: Val. Doncs jo vaig créixer, perquè no vaig néixer allà, vaig créixer al barri de la Mina,
 14 a Sant Adrià del Besòs.... saps quin és ja? Vaig créixer allà, vaig anar a la llar d'infants
 15 allà, a la guarderia...però molt poc, i llavors des de molt petita, abans de primària, és a dir
 16 amb el tercer infantil inclús abans, ja vaig anar fora del barri, al barri del Besòs, a la
 17 guarderia Cascavell, i la primària, tota la primària la vaig fer al Cascavell, que és al barri
 18 del Besòs, però que...

19

20 **P: ... que està molt connectat, no?**

21

22 R: I que és Sant Adrià del Besòs, o sigui, que és al mateix municipi, però no és la Mina,
 23 és el Besòs

24

25 **P: si,si,...**

26

27 R: Aleshores vaig fer fins a vuitè, perquè aleshores era l'anterior sistema, i després de fer
 28 la EGB vaig decidir que faria BUP, el batxillerat, però l'antic també, i el vam, el vaig
 29 anar a fer a l'Institut del Besòs, que està també al Besòs, però a la banda de Barcelona.

30

31 R: Doncs si, si, era l'institut del barri, que era un institut molt potent, que tenia una
 32 història d'implicació amb el barri, i així popular i treballadora, i de reivindicativa molt

33 potent i bueno, vaig fer allà. El primer de BUP va ser un desastre, com a molta gent...
 34 Crec que del barri, de la Mina, estàvem allà jo, el Windy, que també era repetidor i potser
 35 sis persones més, gitanes només... no del barri, del barri unes 6 o 7 persones, només; és a
 36 dir, que la majoria de persones del barri no feien BUP evidentment i es quedaven a l'FP
 37 de la Mina, haciendo automoción o... ,i gitanes el Windy i jo. Primer, vaig repetir primer i
 38 durant aquests moments com que era així molt popular i todo este rollo, si que vaig
 39 conèixer el Carlos, que estava fent COU, i recordo que un dia ens va agafar al Windy i a
 40 mi i llavors vaig descobrir que un gitano podia arribar allà, perquè ell era gitano i estava
 41 fent COU i COU era com, com... vamos en mi vida me hubiese imaginado, no, un gitano
 42 ahí, y tal y cual. Carlos Márquez del Besós. Bueno, a segon, per problemes familiars vaig
 43 marxar d'aquella escola, vaig estar un temps fora, però a l'any següent vaig aprovar
 44 segon, i vaig tornar a fer tercer i a tercer em vaig canviar, vaig anar a viure a Girona, no
 45 vaig anar a viure a Girona amb lo cual, vaig repetir, també, tercer de BUP per allà a
 46 Girona, fent nocturn, en un institut de nocturn, és a dir, en un institut de nocturn, és a dir
 47 de penya de 18 anys cap amunt, treballadora, que *currava* de dia i que... amb un nivell
 48 molt més baix, però amb moltes facilitats per anar fent, i així. Vaig aprovar tercer, molt
 49 bé, amb molt bones notes, vaig fer COU, vaig aprovar COU, vaig fer la *sele*, la vaig
 50 aprovar molt justeta i vaig començar a fer història.

51

52 **P: Vas fer història?**

53

54 R: A la UdG.

55

56 **P: Hombre!**

57

58 R: Vaig començar a fer història, tot i que el que jo volia fer era educació social. Llavors
 59 no vaig entrar per nota, perquè era molt alta a Girona i vaig començar a fer història
 60 perquè és una nota molt més baixa. Va ser un fracàs, al primer quadrimestre ja vaig
 61 plegar d'anar a classe i així i bueno... tot això currant, vull dir que des dels 16 anys no he
 62 deixat de currar. I el curs següent, vaig decidir que feia educació social, que és el que jo
 63 volia, on fos. Llavors, per nota entrava a Tarragona, aquell any, o sigui, ni a Barcelona
 64 imagina't, a Tarragona, i vam anar a fer la matrícula a Tarragona, i doncs mira, ja em
 65 buscaré la vida, vam anar a Tarragona, vaig demanar feina en un MacDonald's i ja em
 66 buscaria la vida. Llavors, entre tot això el meu pare, que encara vivia a la Mina, quan li
 67 vaig explicar que havia entrat a Tarragona va dir: ¿Qué haces tu en Tarragona? Habla con
 68 el Manel, que el está en la universidad a ver si él te puede meter en la universidad. I jo,
 69 pues, al home intentant-li explicar que a la universitat no era un club i que allí només
 70 s'entrava...Tu habla con él, tu habla con él... Llavors, bueno, vam quedar amb el Manel, i
 71 quan jo vaig anar a casa del Manel a ver que me explicaba, allà hi havia el Manel i un
 72 altre senyor. Un profe de la uni, que jo ni sabia que hi seria, que es va presentar, que era
 73 el Joan, que ell era profe de la uni i que em volia conèixer, i vam estar parlant una mica,
 74 de tot, del que volia fer, del que no volia fer. Jo estava al·lucinant, no, perquè el que
 75 m'estaven dient els dos és que no me n'anés enlloc i que em quedés a Barcelona i jo
 76 flipant: això no depèn de mi, no he entrat. M'imagino que llavors, m'explicarien, jo no
 77 me'n recordo, per mi va ser increïble aquella tarda a casa del Manel.

78

79 **P: M'ho imagino...**

80

81 R: Llavors, el que si que van fer, je, je, je, és menjar-me l'olla, je, je, je, me mataria si lo
 82 escucharan; menjar-me l'olla i llavors que l'objectiu que jo fes el que volgués, però que
 83 ells creien que el millor era que jo em quedés a Barcelona, a estudiar i així i bueno i
 84 aleshores van fer trucades a veure per entrar... perquè jo els hi explicava que volia fer
 85 educació social i després volia fer una llicenciatura, llavors ells el que m'explicaven és
 86 que no fos tonta, i que em ves de gastar tant de temps que fes directament una
 87 llicenciatura, bueno, altas expectativas siempre, yo entonces no sabia nada de las altas
 88 expectativas. Però bueno, era imposible y al final el que em va dir, clar és que yo lo veia
 89 como un señor, este hombre que me está contando...que també estava la posibilidad de
 90 la universidad privada yo... a més recordo que anava amb una samarreta súper
 91 reivindicativa, yo en la universidad privada? Por favor je je je

92

93 **P: Je, je, je**

94

95 R: I, però es clar, ja m'havien convençut que m'havia de quedar, de que...a part que va
 96 ser increïble que el Manel, jo no sabia que el Manel estava estudiant sociologia, allà, ver
 97 los libros, vull dir, vaig al·lucinar, el coneixement que tenia del Manel feia quatre anys
 98 anterior era molt diferent i per mi va ser un flip, o sea, este hombre, que hace en la
 99 universidad este hombre? Amb tots els prejudicis del món, no. Llavors vam parlar de la
 100 privada, de la Llull, que ell coneixia a la profe que estava allà i que, bueno, que es podien
 101 demanar beques, o sigui tot en línia sempre de les possibilitats. I yo pues me dejé
 102 aconsejar, vaig quedar amb la Montse, vaig quedar amb la Montse, a la Gran Via, en un
 103 bar, también flipando, yo, que me están contando. I la Montse, el que va fer és portar-me
 104 a la Pere Tarrés i vam fer la sol·licitud, vam fer la sol·licitud, vaig fer un examen
 105 d'ingrés, perquè allà no et demanen nota, però has de fer un examen, i tot de cop havia
 106 entrat, estava omplint els papers de la beca, jo havia demanat una beca a nivell de
 107 Fundació Pere Tarrés, a part de beca de l'Estat, i estava buscant pis a Barcelona...

108

109 **P: I fins ara...**

110

111 R: y hasta ahora...vaya rollo que t'he fet aquí...

112

113 **P: No, no, no, està bé, està bé**

114

115 R: Home és detallat. tio...

116

117 **P: No... ui fantàstic! Tu xerra, xerra**

118

119 Llavors, parlant ara més així, més a nivell general, tu com et sents, quina és la teva
 120 principal identitat, diguéssim

121

122 R: Ara?

123

124 **P: Ara mateix**

125

126 R: Ara mateix, després de tots aquests anys, també i... que tinc una edat ja, que ja em puc
 127 considerar una persona...eh... tinc molt clares tres facetes, o tres identitats molt clares, no.
 128 Una com a dona, està clar, salta a la vista. Una com a gitana, també, no. I l'altra que és
 129 una barreja identitària mig política que té a veure doncs amb la identitat molt forta
 130 catalana, i també treballadora, un rollo així més maco, vull dir... i el que si que he après
 131 en tot aquest temps, perquè potser les he anat fent més de manera desquiciada o
 132 esquizofrènica, és a això: conformar una unitat que soc jo, però que té les diferents
 133 facetes.

134

135 **P: En el cas del món gitano, de la identitat gitana, t'ha anat canviant al llarg del**
 136 **temps o no?**

137

138 R: Molt, si, si.

139

140 **P: Quines diferències veus? Quines èpoques veus? I que creus que és el que t'ha**
 141 **marcat més?**

142

143 R: Jo crec que és interessant fer una mica d'història amb això, no, perquè la meva mare
 144 no és gitana, o sigui que tècnicament podria dir que jo soc mestissa, no. El que passa és
 145 que hi ha varis condicionants, un, el meu pare, i dos, que quan jo era molt, molt petita,
 146 ells es va separar i a mi qui m'ha criat ha sigut el meu pare amb la meva família gitana i
 147 que jo de gran, després, d'adolescent, he triat conèixer la meva altra família. Això vol dir
 148 que amb la meva socialització primària i secundària ha sigut 100% gitana, amb un entorn
 149 on, mi abuelo que en paz descanse, vull dir que ha sigut molt, molt gitana, tot i que jo
 150 sabia que tenia una mare que no ho era. Llavors, si que és cert que la consciència aquesta
 151 de saber, és a dir, tu no et plantejes quan ets petita si ets gitana, per tu és normal, no vas
 152 als llocs dient: soc gitana o deixo de ser-ho, jo no recordo quan vaig començar a dir, no,
 153 no és que jo soc gitana. Tinc algun flash, però no ho penses, si que recordo alguna
 154 vegada, que algú potser digués algu *xungo* del gitanos al cole de petita, con los piojos o
 155 con los mocos, i que jo digués: oye pues yo soy gitana, a ver que pasa, i que les
 156 companyes em diguessin, no pero tu eres diferente, no. Llavors, aquesta construcció
 157 identitària comença com a oposició, no, com a oposició a algu negatiu. Però és molt
 158 llunyà això, vull dir, no té consciència. Quan es comença això a reforçar, però de manera
 159 brutal, a banda de... a nivell més polític, no sé si es pot dir polític; jo tinc claríssim que és
 160 a mesura que vaig agafant més formació, no. O sigui, a l'institut no vaig fer cap treball,
 161 per exemple, sobre els gitanos, cap; i clar, tenint en compte que quan vaig començar a la
 162 uni ja estava a la feina, o estava relacionada amb la feina, doncs tot era molt més fàcil,
 163 no, però si que a mi el fet de formatiu, vamos, ha sigut clau en la meva formació de la
 164 consciència identitària, a banda de ser-ho, i d'haver-hi dinàmiques, perquè abans jo sabia
 165 que era gitana i sabia que hi havia coses que es feien i coses que no i que tu podies
 166 transgredir més o menys però jo era molt conscient d'això, però no a un nivell més,
 167 potser és polític, no. Doncs això fins al dia d'avui no tinc cap mena de contradicció, quan
 168 jo he tingut moltes contradiccions per fer segons quines coses, perquè és com si, està aquí
 169 eso es lo gitano y lo otro lo paio. Ara no tinc cap mena de contradicció i tinc molt clar
 170 que això han sigut gràcies també doncs a més a més de les interaccions i d'haver conegut
 171 molts més gitanos fora de la meva família, també, acadèmicament, haver entès aquests
 172 conceptes més abstractes i aplicar-los, bé no sé si ... el que t'he dit?

173

174 **P: No, no està súper bé. Per tu que és el que és... el que veies... que és tant generós,**
 175 **tant meravellós que pots combinar coses, que és el que veies més paio i més gitano,**
 176 **que et feïna contradiccions d'entrar a un lloc o a un altre?**

177

178 R: Jo crec que, sobretot en adolescent, que estan en un moment així de formació on la
 179 identitat de molta importància, doncs era molt... maneres de fer, és a dir com si, com si tu
 180 per anar, per exemple, a una discoteca, no, anar de festa a una discoteca amb les teves
 181 amigues, amb les teves amigues, no dic paies o gitanes, perquè allí anàvem de tot, això no
 182 fos gitano, llavors tu aquí feïes un rol que llavors per a tu se te antojaba paio, i fer coses
 183 relacionades amb la família, o amb els parents de casa, o tasques més reproductives,
 184 llavors si que era gitana. Quan jo ara sé que això no és així, no, que tu no surts de casa
 185 teva i et poses un altre, vull dir, que tu ets tu sempre, no, i que en tot cas et comportes en
 186 funció... Hi ha una qüestió de rols. Llavors jo tenia molts clars uns rols que eren d'un
 187 àmbit, que eren gitanos, i llavors en el món paio, no, com que lo que prima és lo paio,
 188 pues, jo em podia comportar, no. Jo recordo que també deïa: no, como que yo soy paia-
 189 gitana, jo tinc com a habilitats, o puc relacionar-me amb els dos móns, com si fossin dos
 190 móns i així, i això ara, per exemple, no em sento així i està totalment desfasat això, vull
 191 dir, jo fa molts anys que no dic que soc gitana i paia, per exemple.

192

193 **P: I, coneixes a gent, per exemple, que, que sigui fills o filles de gitanos que hagin**
 194 **dit... o sigui de vegades passa, és a dir que tendeixes cap a una banda o l'altre, i**
 195 **llavors dius: doncs jo no soc gitano, o soc gitano i no soc paio, no... no se si**
 196 **m'explico. Tu t'inclous en les dues coses i dius que són compatibles i que està molt**
 197 **bé.**

198

199 R: Jo crec que tu esculls

200

201 **P: I tu esculls, el primer lloc esculls. Però a vegades no tothom fa aquest mecanisme**
 202 **i hi ha persones que potser diuen: que jo només soc gitano, o jo només soc paio.**

203

204 R: Si, si, però jo ara, per exemple, em sento així, no m'identifico, és a dir, és que no se el
 205 que és paio. Ara em sento així.

206

207 **P: Si, si, si, però per exemple. Això m'interessa, m'interessa perquè és un tema que**
 208 **surt bastant amb totes les persones que he parlat. Que seria per tu ser gitana. Quins**
 209 **són els dos, tres o quatre elements... per cadascú, per cada persona n'hi haurà de**
 210 **diferents, però que és el que sigui per tu dir, això, això i això és amb el que**
 211 **m'identifico com a gitana.**

212

213 R: Jo penso amb dos nivells. Amb dos nivells. Un nivell molt bàsic i molt proper, molt
 214 meu, que te a veure amb la meva família i amb les meves vivències familiars,
 215 principalment amb el meu pare, i que amb els últims anys amb la resta de la meva
 216 família, no, que per mi això és una feïnació de sentit brutal i és un, com un saber sempre
 217 d'on te vens, no, vull dir, com si fossin una mena d'arrels, no, és una qüestió com
 218 d'arrels. Però hi ha una altra, una altra banda d'identitat que se m'ha generat amb els anys
 219 i ha sigut fruit, també, de participar dels moviments i a participar amb investigacions, i

220 ser més conscient de la desigualtat del poble gitano; que és una consciència política. És a
 221 dir, ara a més de sentir-me gitana, i de tenir la meva família gitana i que això implica uns
 222 valors determinats, o els principals per mi, els que jo més valoro són la família i la
 223 cohesió social o la solidaritat, però real, pràctica; hi ha una consciència política. Per
 224 exemple, per mi, el sentir-me gitana implica que la transnacionat, per exemple. Arran
 225 d'haver participat en foros o congressos, en jornades internacionals, on hi havia gitanos
 226 de tot el món, a mi això m'ha feinat, m'ha aportat a la meva identitat una fase que abans
 227 no hi era, i jo quan parlo amb gitanos de Macedònia, o amb gitanos d'Alemanya, o... per
 228 mi, estic practicant també la... estic fent pràctica la meva identitat, perquè
 229 automàticament hi ha un moviment de drets humans que es mou, llavors jo ho faig als dos
 230 nivells també, no.

231

232 **P: Quina diferència veuries en el moment que tu coneixes gent de fora, d'altres parts**
 233 **d'Europa i comences a contactar amb ells i... Tu has dit: és que abans era diferent i**
 234 **ara, doncs hi hagut un canvi. Quin canvi hi veus, quines...?**

235

236 R: Que abans estava més... estava més circumscrita en l'àmbit familiar o entorn, és a dir,
 237 la meva família, o amics, també amics perquè em relacionava amb els meus amics,
 238 amigues, del teu barri, de la teva zona, i que això ara és molt més ampli, hi ha com més
 239 categories, hi ha la família, hi ha els amics, ara tinc una xarxa de dones gitanes a tot
 240 l'estat espanyol, brutal, i som amigues, amb moltes d'aquestes dones, vull dir, les truco i
 241 parlem, i que fem, i que deixem de fer, no. O inclús d'altres països, vull dir altres països.
 242 Vull dir, que això ha augmentat, i això, a mi abans no m'hagués semblat gitano, per
 243 exemple. I en canvi ara, si ho faig, és perquè forma part de la meva identitat, vull dir, és
 244 una forma pràctica també de...

245

246 **P: Participar en aquests àmbits a tu t'ha fet sentir que la identitat gitana va més**
 247 **enllà d'un entorn...**

248

249 R: Si, si, són referents, són referents identitaris. I son súper diferents, però hi ha un punt
 250 de comú: que ets gitano i que estàs implicat. Que hi ha un mínim compromís, o que estàs
 251 implicat en un moviment, vull dir, que ho relaciono molt, també, amb una qüestió de
 252 lluita, de...

253

254 **P: Si, si, és que la lluita política funciona....**

255

256 R: És molt, reconec que és molt polític. I que no té perquè ser així, però en mi si que s'ha
 257 donat aquest punt més polític.

258

259 **P: I veus alguna diferència entre aquelles persones que tinguin més consciència**
 260 **política i les que no?**

261

262 R: Si, et puc posar un exemple, o sigui, per exemple Catalunya és...no però és veritat...

263

264 **P: No, però digues**

265

266 R: És que és la mateixa, és a dir, existeix la consciència catalana, existeix la identitat
 267 catalana, i no són només conceptes abstractes, però, i a més, amb la història d'aquesta
 268 consciència, d'aquesta identitat, hi ha hagut moltíssima persecució, discriminació, no.
 269 Bla, bla, bla... Hi ha gent que avui dia se sent catalana sense haver de sentir-se
 270 compromesa amb transformar res d'això, i hi ha gent que se sent catalana, i com que se
 271 sent catalana té un compromís per transformar això. És una opció política, en tot cas, però
 272 la identitat hi és sempre, llavors, per mi és el mateix, és a dir, qualsevol nació oprimida
 273 genera un sentiment identitari, llavors, a nivell gitano és com qualsevol altra nació
 274 oprimida, o sigui, els kurds, els palestins, els bascos, és el mateix, la única diferencia és
 275 que nosaltres no busquem un estat amb un territori, i que busquem altres coses i que,
 276 bueno, això no és el tema de l'entrevista, però és, jo crec que el procés identitari a nivell
 277 polític, és el mateix que en qualsevol minoria perseguida, o discriminada, no tinc cap
 278 mena de dubte.

279

280 **P: Llavors, el fet de que les altres persones t'identifiquin com a gitana pot ser un**
 281 **motiu important de discriminació, moltes vegades.**

282

283 R: O d'orgull, depèn del context

284

285 **P: o d'orgull, també, vull dir, depèn de qui t'identifiqui, de la relació que tinguis**
 286 **amb les persones...**

287

288 R: De la relació que es doni, si, si

289

290 **P: Pot ser un motiu en un aspecte o un altre. Posa un exemple, si en trobes, dels dos**
 291 **casos. No ens hem de centrar només, en allò que sigui, que tu agafis una acció**
 292 **reactiva, de dir... passo no, aquest tio és un racista, aquesta tia és una racista, no, i**
 293 **m'està... a l'escola m'està discriminant o al mercat laboral, o on sigui, o en un àmbit**
 294 **d'oci, no fa falta que sigui al mercat laboral, en una àmbit d'oci també. Però a**
 295 **vegades això es fa molt per l'aparença o perquè tu fas evident que ets gitana, o el**
 296 **que sigui, no. Però també hi ha, per altra banda, com tu dius, uns motius d'orgull**
 297 **perquè de vegades la relació que tinguis amb aquella persona no és de discriminació**
 298 **i tu et sents molt bé amb la teva identitat i demostrant la teva identitat. És el**
 299 **moment que et sents més còmode i que participes més en ambients polítics o altres**
 300 **tipus de moviments. Explica' m una mica casos...**

301

302 R: Jo reconec que, des de fa molts anys...

303

304 **P: Com això t'ha pogut afectar, més o menys, a la teva vida.**

305

306 R: Vale. Quan era més jove, perquè també influeix el fet de tenir arguments acadèmics o
 307 de...El que està clar és que la formació t'enforteix a nivell identitari brutalment perquè jo
 308 si que recordo, i ahir me'n recordava i t'ho he explicat abans... sent més petita, si que
 309 sortia: "ay los gitanos!!" i jo: "eh que yo soy gitana", "no pero tu eres diferente". Aquest
 310 "tu eres diferente", perquè jo potser, físicament no ho semblava i perquè elles
 311 identificaven ser gitano amb qüestions negatives i com que jo no era negativa em deien
 312 "no però tu eres diferente", això és... Perquè llavors jo no reflexionava que fos... però no

313 em sentia bé, tot i que no feia tota aquesta relació, no. I això em passava molt sovint,
 314 perquè jo tenia moltes amigues no gitanes i sempre he participat en entorns no gitanos, i
 315 fins fa quatre dies també, això quan tu comences a dir, “eh, eh, que...”, el que passa és
 316 que abans potser si que, em podia sentir discriminada o malament, però avui dia, com
 317 que tinc unes armes i uns instruments, vull dir, que me lo como todo, doncs això no em
 318 passa, no. Si que potser algun dia, llavors valors tant el context, en un taxi o en un espai
 319 així on algú diu, algú súper racista “los gitanos...”, llavors tu valors si ho dius o no ho
 320 dius, però el que tens clar és que, no és que no ho diguis perquè et sents discriminada, ho
 321 dius per si servirà d’alguna cosa, o simplement t’hauràs de baixar del taxi i dir-li deixa’m
 322 aquí. A Madrid, no fa gaire, vaig agafar un taxi amb un tio súper fatxa, que “lo tenia
 323 todo”, llavors li vaig dir, “pues que tenga en cuenta que le está pagando un gitano, eh.
 324 Venga buenos días”, i li vaig dir, però, tot i que això era una acció de discriminació, jo no
 325 em sentia en desigualtat. Clar, el que és increïble és que el fet de ser gitana és un factor de
 326 discriminació a móns, com tu has dit, a l’escola, a la feina, al carrer, als mitjans de
 327 comunicació; però en el moment que aquesta persona gitana té formació, té
 328 reconeixement i té èxit. I ser gitana pot ser un factor de transformació, per exemple, al
 329 2004 jo estic buscant feina, o m’han de fer un contracte i haig d’estar apuntada a l’atur, i
 330 me’n vaig a la OTG i em fa la entrevista la orientadora laboral... La vida laboral, els
 331 estudis, la informació que tu vols que surti en el teu currículum, i llavors, quan acabo de
 332 tot: ah i vull que posis que soc gitana, tu creus que això servirà d’algu?, i em diu la tia,
 333 una orientadora laboral: “si, si, si, això és molt important, perquè estan molt buscades,
 334 perquè com que no hi ha moltes persones gitanes amb formació això pot ser un element
 335 de criba en positiu per tu”. A mi em va fer pensar: tu creus!! “Ser gitana, en el plan
 336 laboral es una barrera”, perquè és súper racista, “però si tienes formación, uno: hay pocas,
 337 dos: estan buscadísimas...” i es gira la truita, es converteix en una cosa reconeguda cap a
 338 fora.

339

340 **P: Perquè creus que estan buscadíssimes?**

341

342 R: Perquè no n’hi ha. “Eso me ha hecho reflexionar mucho, es una élite, es una élite”,
 343 està clar. Aquí hi ha un rendiment polític. Et dic una cosa, l’altre dia, davant de 400
 344 guàrdia civils, “tu ríete”, que son persones i que tenen els mateixos prejudicis, però a mi
 345 això inclús m’ha passat en classes, aquí a la uni, quan participes a alguna classe en algun i
 346 tal i els hi mola, perquè, diguéssim, sona molt canyero. Doncs s’acaba girant tant la truita
 347 encara que si que algú sempre aixeca la mà, “no, no es que mi abuelo era gitano”, o sigui,
 348 lo que mai hagués dit com a algu, davant de tota la classe, com a algu amb orgull, perquè,
 349 ni d’orgull ni de desorgull, potser simplement com un element d’excel·lència, si li vols
 350 dir; automàticament t’ho diuen a tu, perquè tu estàs allà i davant d’un montón de gent. Un
 351 guàrdia civil va aixecar el braç i la seva intervenció va ser: “no es que mi abuelo era
 352 gitano”. Davant dels 400 companys, això és com un...

353

354 **P: no, està bé**

355

356 R: perquè, com que et veu parlant a tu, encara que sigui per aquella estona només.
 357 Llavors, en el meu cas, això és el que més m’afecta en positiu, lo altre m’ho menjo
 358 igualment. Vull dir, que jo no em sento discriminada de manera directa a cap lloc.

359

360 **P: Tu has tingut companyes o has parlat amb companyes teves que diguin: “no, és**
 361 **que jo he hagut d’ocultar la meva identitat”... que tinguin estudis**

362
 363 R: Si, per exemple hi havia la, la...

364
 365 **P: i en el teu cas particular.**

366
 367 R: A mi no m’ha passat, a mi no m’ha passat, perquè, a més com que físicament, vull
 368 dir...i a la feina, més o menys he estat dos anys en un Macdonalds’s i tothom sabia que jo
 369 era gitana, però como “yo era la gitana diferente, pues no pasaba nada”.

370
 371 **P: Físicament, tu creus que és important....**

372
 373 R: Home! Físicament clar, és, és

374
 375 **P: és una identificació de gitano**

376
 377 R: Exacte

378
 379 R: El que està clar és que si tens més formació és més fàcil, per exemple la, “hija de una
 380 prima mía”, físicament també, bueno depèn de com anés vestida o així, ella feia de
 381 dependenta en una botiga i el que feia... parlava diferent, perquè també depèn de quin
 382 barri siguis tens una forma de parlar o un gir determinat, es treia les arracades, es vestia, o
 383 sigui, si que ella dissimulava la seva identitat perquè sabia que si no...

384
 385 **P: Si, si, no hi havia...**

386
 387 R: I així hi ha molts casos, molts casos, en canvi en altres llocs, segur que aquesta part
 388 més així pot ser un element que busquin, en pocs llocs evidentment.

389
 390 **P: I has sentit alguna vegada que la gitana visible o gitano visible és el gitano exclòs,**
 391 **marginat...**

392
 393 R: Totalment, està clar

394
 395 **P: Perquè es tendeix molt, des de nivell teòric, es tendeix molt a veure només els**
 396 **gitanos més marginals, no, no els altres diguéssim...**

397
 398 R: No, s’identifica la cultura gitana amb la cultura de la marginació, vull dir, i a nivell
 399 teòric, perquè la gent aquesta és la gent que treballa amb els gitanos. La gent que
 400 començat a contextualitzar, almenys aquí a l’estat espanyol. Primer assistents socials,
 401 la San Roman trabajaba en campamentos, no trabajaba... després va anar coneixent va
 402 començar a contextualitzar en funció de la seva...fins al punt de que els propis gitanos ens
 403 hem cregut que “cuanto mas marginal seas, peor hables, y peor te dirijas a la gente, mas
 404 gitano eres”

405
 406 **P: Això està dins de l’assimilació del gitano**

407

408 R: Hi és, no en tothom, però hi és. Però per mi mateixa, jo quan estic relacionant-me
409 amb la meva família parlo diferent, que també és normal, però reconec que també parlo
410 més malament, per exemple, quan hi ha gitanos de alta cuña o de classes altas que no se
411 comportan así y son gitanos igualmente. També te a veure amb la teva familia d'origen
412 que també és més humil o així, però si, si jo crec que aquí, a nivell teòric, fins al punt de
413 que tothom relaciona marginació amb cultura gitana, lo cual és al revés, vull dir, que “eso
414 es lo mas bueno”.

415

416 **P: Per tant, la identificació, una mica, de la societat majoritària vers a altres gitanos,**
417 **tu creus que ha tingut una influència important, també.**

418

419 R: Moltíssima, home... “es que somos menos y estamos en el mundo”, es diferent que
420 visquéssim a Marte, però encara que les interaccions siguin desiguals, i precisament per
421 això, és que és constant. O sigui, hi ha una televisió a cada casa, o sigui, i hi ha una
422 quantitat de transmissió de valors en el dia dia brutal, o sigui... I la cultura és minoritària,
423 llavors i moltes coses entren en contradirecció, o sigui del món. No, però és veritat, és
424 molt difícil, avui en dia és molt difícil mantenir el rol dels gitanos, llavors, entren moltes
425 coses, entren moltes coses, fins i tot el tema de la cultura. Eso de los patriarcas, eso es el
426 mejor ejemplo. Nunca, hemos llamado, en los siglos de los siglos amén, nunca se ha
427 llamado...” la figura de Patriarca que descriuen la San Román and company, això no surt
428 d'enlloc; en canvi, avui en dia tu pots sentir a parlar gitanos per la tele de patriarques,
429 però com que a més a més són persones que no han tingut formació, són persones
430 semianalfabets, és normal que tu et fiïs més de l'acadèmia que de lo teu, perquè
431 l'acadèmia es valora i lo teu no. Llavors, com que els acadèmics parlen de patriarques, tu
432 acabes parlant de patriarques, cuando nunca en la vida hemos dicho eso nosotros...
433 Patriarca...Por el amor de Diós. Vull dir que, evidentment que influeix negativament,
434 perquè si influís positivament ya me parecería correcto però clar, si a sobre és súper
435 racista, súper sexista, que se'n vagin... bueno...

436

437 **P: Com veus, una mica així, els gitanos... bé hi ha un procés en que... que tenim aquí**
438 **a Catalunya, que és que en els darrers temps hi ha hagut molta immigració i estan**
439 **acollint a moltes persones d'altres països, i precisament, un dels col·lectius que ha**
440 **vingut recentment és el que se'n deuen gitanos romanesos, romanesos se'n diuen,**
441 **conjuntament amb d'altres països, no només de Romania, molts també venen de**
442 **Bulgària, d'altres països, no. Has tingut contacte amb ells, com t'identificaries, que**
443 **és una persona que té la mateixa identitat que tu, que és totalment diferent a tu, que**
444 **si que hi ha punts en comú, però que hi ha diferències culturals. Quina relació... no**
445 **ho sé, potser has tingut alguna experiència directa?**

446

447 R: Si, arran també d'aquesta conscienciació política, no, llavors saps que hi ha moltes
448 persones gitanes, per exemple al curs de l'Adrom, que fem allà a la Mina amb un grup de
449 dones maquíssim, vam passar una peli de la Drom on surten gitanos de diferents països,
450 des de la Índia fins a Andalusia imagina't no, i anaven dient alguna gitana: “que no són
451 gitanos, como van a ser gitanos si mira lo que hacen si” perquè les costums eren
452 diferents. Clar, jo tinc claríssim que si que ho són, però per una qüestió, així política o
453 acadèmica. I llavors, arran d'això que em persegueix, tot i que som persones molt

454 diferents si que alguna vegada has intentat parlar, o així, i bé. El que passa és que: uno, la
 455 situació que en la que aquests visibles venen és moltíssima més exclusió perquè a més de
 456 ser gitanos són immigrants i tenen totes les dificultats com a gitanos i sobretot com a
 457 immigrants, perquè si no tenen tot el tema dels papers. Perquè també estan dins d'una
 458 bossa de pobresa i exclusió molt forta, però molt forta. Si a al uni no hi ha gitanos, pues
 459 gitanos de l'est, ja no a la uni, sinó en feines normalitzades ben pocs. Llavors, amb qui si
 460 que he tingut relació no són amb aquests treballadors, que venen putejats, si que és amb
 461 els altres, amb els que tenen estudis, però no amb l'àmbit de Catalunya, sinó per les
 462 mogudes, amb lo cual, el que a mi em fa pensar molt això, és per exemple, que no és la
 463 primera vegada que passa això, que als anys 60, 70; 50, 60 , 70 va haver-hi una ola
 464 d'immigració de les zones més pobres de l'estat espanyol a Catalunya. A Catalunya hi
 465 havia gitanos des de feia segles i segles, assentats; potser no integrats, però si integrats
 466 amb els seus veïnatsges i arriben gitanos, molts gitanos d'altres bandes de l'estat, que tot i
 467 ser gitanos són molt diferents, no. I realment, avui en dia encara hi ha una fractura entre
 468 aquests gitanos, hi ha pocs matrimonis entre gitanos catalans i gitanos dels meus, per així
 469 dir-ho. Llavors, jo crec que aquesta fractura també hi és ara, no, molts gitanos d'aquí
 470 autòctons, tot i que identifiquen que són gitanos, "son diferentes", hi potser una visió per
 471 qüestió de recursos, no, saps això que es dona amb col·lectius o amb comunitats excloses,
 472 no que hi ha una lluita pels recursos "es que si los tomamos como gitanos, nos va a tocar
 473 menos pastel, no". Potser, des de les entitats, de vegades, i jo crec que no hi ha molta
 474 feina feta a nivell igualitari i comú, tot i que s'està començant. Clar també hi ha una
 475 situació molt més bèstia i molt més dura que potser els gitanos que tenen un DNI, que
 476 posa que son espanyols. Però jo crec que el procés pot ser similar, i això ens ensenya, que
 477 avui hi ha una fractura, és a dir, els gitanos d'aquí, encara continuen dient: "gitanos
 478 catalanes y gitanos castellanos". Yo he nacido aquí, pero... vull dir que si que veig un
 479 fractura, encara que t'identifiquis.

480

481 **P: I si aquí veiem una situació de resistència, pots veure també processos de**
 482 **solidaritat, és a dir, organitzacions gitanes que potser estiguin més formades per**
 483 **persones gitanes catalanes, o organitzacions gitanes que només siguin gitanos**
 484 **castellans, majoritàriament, però, vull dir que s'han ajuntat...**

485

486 R: Hi ha treballs conjunts, i hi ha experiències de treball a més conjunt, no només...
 487 conjunt, vull dir de tu a tu molt guapes. Ara, són concretes, és a dir,

488

489 Canvi cara

490

491 R: però si, jo la sento. A veure, joestic treballant, perquè et facis una idea, jo treballo a la
 492 Gene amb el Ricard, i volíem buscar un home i una dona i, a més, era perfecte una de un
 493 origen y otro del otro; a mi el Ricard em parla amb castellà, des del primer dia. I segur
 494 que el primer dia, jo en lloc de dirigir-me amb ell amb català li vaig parlar amb castellà. I
 495 és molt divertit perquè es donen unes... tothom estem parlant allà en català, però entre ell
 496 i jo parlem en castellà, i ell em diu: "i perquè no parles en castellà..." i jo li dic: "y porqué
 497 no me hablas tu en catalan", i ell diu en castellà: "porqué te empecé a hablar en castellano
 498 y...", i fem broma d'això de catalans i castellans, però això encara pesa.

499

500 **P: Aha...**

501

502 R: Hi ha una fractura, que a vegades, la fractura no representa una lluita, però si que hi ha
503 una diferenciació. Identitària, també, perquè jo, per exemple, la meva... això és divertit, la
504 meva cultura gitana, que és molt forta, però no és catalana és d'origen andalús; i l'altre
505 meva cultura, o la meva cultura catalana no és de base gitana, no se si m'explico?

506

507 **P: Si, si**

508

509 R: És a dir, això ho tinc claríssim. Soc catalana, però la meva cultura gitana, la base de la
510 meva cultura gitana és andalusa. I les paraules que jo faig servir en gitano o en les
511 expressions són d'origen andalús, perquè és...és una qüestió identitària. Evidentment són
512 totalment... vamos que no només no són contradictòries sinó que són complementàries
513 avui en dia.

514

515 **P: I veus que aquest cas es pot donar també amb els... o sigui que amb els gitanos de**
516 **l'Est, quan els seus fills estiguin aquí, amb el pas del temps, creus que aquestes**
517 **similituds també es poden donar, perquè crec que ara participen a la FAGIC diria,**
518 **algunes....**

519

520 R: En aquest moment no, perquè l'associació que hi havia, bueno... és que clar, és que
521 són...

522

523 **P: N'hi havia dues, no?**

524

525 R: N'hi havia una. Ara mateix no n'hi ha cap, però altres bandes de l'Estat n'hi ha... vull
526 dir que hi ha associacions. A veure, parteixen de...si nosaltres ja partim de quatre passos
527 enrera, ells encara parteixen de més. Ja et dic, que hi ha una problemàtica bastant potent.
528 Però jo crec que si que es pot donar en un futur, si es fa bé també, el procés d'inclusió.
529 També, des de les entitats hem d'intentar incloure i no diferenciar i que és normal també
530 que el seu origen gitano no sigui el mateix, però que es puguin... Jo ho tinc claríssim que
531 soc catalana andalusa, per exemple i no em comporta cap mena de contradicció, això, no.

532

533 **P: Per tant veus que hi ha un paper important de les associacions gitanes...**

534

535 R: Bàsic, bàsic

536

537 **P: ... en la inclusió d'aquestes persones**

538

539 R: Si hem d'esperar que les polítiques públiques es facin càrrec de la nostra identitat,
540 anem bé. Perquè si no tenim ni institucions, o sigui...no...llavors, jo crec que el que
541 puguem fer-ho nosaltres millor que ho fem nosaltres i que no esperem que ens ho fagi ni
542 un estatut ni res, evidentment haurem de reivindicar, però aquí, jo crec que hi ha cert, no
543 et puc dir racisme, potser és molt fort, però si que hi ha certa desconfiança, reticència a
544 treballar conjuntament. Hi és, "que si las mafias, que si mejor no fiarse, las diferencias, si
545 es que son diferentes que nosotros"

546

547 **P: ¿? Organitzacions que estan treballant amb gitanos romanesos, oi?**

548

549 R: Si

550

551 **P: Sobretot l'església?**

552

553 R: Bueno, l'església és... però és que l'església arriba allà on no arriben les entitats. Vull
554 dir, l'església és organització de masses amb base social més amplia del poble gitano,
555 però brutal.

556

557 **P: Quina importància creus que té l'església?**

558

559 R: Uf! En un 70% yo creo. No, no, te lo digo en serio, moltíssima gent, moltíssima gent.

560

561 **P: És un punt important.**

562

563 R: És un punt important i treballen bé. M'imagino que si fan això, per exemple, treballen
564 bé, llavors, a més a més com que també tenen tot el que és el braç polític o el braç social,
565 doncs aquest braç social també ha d'estar integrat d'igual manera. El que està clar és la
566 "faca" o el braç social de l'església si que està si està treballant amb diferents de l'Est i
567 que les entitats d'aquí es fa el que es pot, qui pot més y tiene mas dinero trabaja más, però
568 ells ho estan fent de...o potser perquè jo no ho conec tant bé, però si que, o sigui, tu ara
569 parles amb la FAGIC i els hi dius que vols entrevistar a romanesos i les va a costar, en
570 canvi tu te vas a cualquier pastor y te dicen donde estan, quien son, donde viven i en que
571 participan, no.

572

573 **P: De fet, la setmana que ve tinc una entrevista...**

574

575 R: Està claríssim. Cohesiona, l'església evangèlica cohesiona a tots els gitanos. A més
576 antes han dicho que no a los castellanos y a los catalanes

577

578 **P: És veritat, allí en tens un exemple**

579

580 R: No, no, sí perquè a més a més...

581

582 **P: El que no aconseguen les associacions ho aconseguix l'església.**

583

584 R: Sí senyor, perquè vam demanar una reunió FACA, allí a la feina amb el *dire* i va estar
585 el *dire* general, el meu cap i jo en plan de... apuntando. I venien una representació de
586 quatre. Hi ha havia un oncle i tres nanos més o menys joves, entre 28 i 40 tacsos. Ho sigui
587 que hi havia de tot, a més o van dir. Això és real, això no et vé cap aquí, és una entitat, és
588 l'associació. D'aquí, que és com si fos FACA a Andalusia. Jo vaig dir: *chapeau*, perquè
589 és veritat, això no t'ho trobes. Molt bé, molt bé, molt bé, si, si

590

591 **P: I així a nivell, o sigui, a nivell de la persona gitana del carrer, pensant en, digue'm**
592 **20 anys enrera, tu ets jove, no...**

593

594 R: 28 tengo, Oscar

595

596 **P: Bueno, bueno, eres joven**

597

598 R: Like you, like you

599

600 **P: Tu, pel que has sentit... no se si n'heu parlat d'aquests temes amb altres persones,**
601 **suposo que si, has vist una mica... explica, una mica, les diferències entre quan abans**
602 **no hi havia Internet, jo penso que potser la identitat gitana també era més, més**
603 **local; és a dir, soc gitano perquè m'identifico amb fulanito i perquè les vies de**
604 **comunicació són...ens trobem pel carrer, o ens veiem a la televisió, o el que sigui.**
605 **Però ara que estem en una societat totalment diferent, en la que hi ha Internet, que**
606 **pots accedir a qualsevol lloc del món, qualsevol persona pot penjar una pàgina web,**
607 **d'associacions gitanes a la web n'està plena a tot arreu del món, per exemple, la gent**
608 **viatja més també, creus que això, que aquests moviments de fluxes ha influenciat en**
609 **que la gent canviï una mica la perspectiva, és a dir la meva identitat gitana és, abans**
610 **era més local, al barri de la Mina, per exemple, o en un grup de persones gitanes,**
611 **ara, és més gran, no, o sigui, no només el gitano és la persona que tinc al costat sinó**
612 **també és la persona que està en un altre país. Creus que s'ha produït aquest procés,**
613 **o no? Potser no, eh...**

614

615 R: No, sí. Jo crec...

616

617 **P: ¿?**

618 R: Jo crec que és al revés, no. Recordo que al principi, quan parlàvem de documents de
619 l'Adrom o d'la feina, o així,

620

621 Pausa per trucada de telèfon

622

623 R: Ja no sé on estàvem

624

625 **P: Estàvem en què és abans, l'ou o la gallina? És a dir, la identitat gitana és**
626 **transnacional perquè...**

627

628 R: Ah si, vale, vale...

629

630 R: Tu deies, identitat local, però és que abans d'Internet no era local tampoc, era més que
631 local. Si que tenia una arrel local, però la majoria de famílies gitanes tenen família, o hi
632 ha familiars a tot arreu, i sempre, inclús les catalanes tenen família a València, a França,
633 vull dir que territorialment es superava, vull dir que això ja es feia, i tenint en compte
634 que, avui dia també, lo de Internet no arriba a tothom, vull dir que aquest funcionament
635 en xarxa que Internet després trasllada a un altre nivell, ja existia jo crec entre poble
636 gitano. I a Europa imagina't amb el romanisme, o la itinerància, no. En tot cas, si que és
637 veritat que, com que Internet recull gran part d'aquestes característiques, ens va al pelo.
638 Yo tengo primos que sus padres son analfabetos, pero los niños, amb 7 anys, se'n van al
639 ciber, y con quien te piensas que hablan? Con mozas de otras partes, eh, de tot Espanya.
640 Jo al·lucino. T'ho juro. I han sortit un montón de matrimonios fruto del chat, o del
641 teléfono. Vull dir, que abans també podia passar perquè sabias que venia un primo, venia

642 a una fiesta, lo conocían, vull dir, que en tot cas ha potenciat molt més aquesta identitat
 643 gitana i la relació l'ha facilitat, per exemple. Això és súper positiu, igual que el telèfon
 644 per exemple, vull dir, que crec que són coses amb la mateixa línia i que, en tot cas, han
 645 reforçat encara més la identitat i nivell internacional ja, imagina't, és al·lucinant, si, si.

646

647 **P: És a dir, el fet potser del procés d'Europa, quan molts...**

648

649 R: És brutal. Però crec que, en tot cas, potencia el que ja existia, quan es diu: Internet és
 650 molt gitano, doncs si, i evidentment que és una... uf! Si tens l'accés, i la possibilitat i tens
 651 la habilitat de poder-ho fer augmenta, aprofundeix, engrandeix la teva identitat a nivell
 652 internacional i això és chulísim, jo crec.

653

654 **P: Que seria, per tu... entrem en temes més de identitat, el *apaiamiento*, que seria?**

655

656 R: Yo creo que si que existe, eh

657

658 **P: Molt bé, està bé, està bé**

659

660 R: Yo creo que si que existe. No en els termes aquests de cuando un gitano estudia o
 661 cuando un gitano se va a trabajar a un trabajo de paños se hace paño. Això està superat,
 662 però yo creo que si que existe el *apaiamiento*, o en todo caso si que existe la asimilación.
 663 Es decir, es decir, como soy también un poco de la universidad, es decir. Ets una minoria,
 664 estàs en minoria, no només numèrica, si que hi ha una desigualtat molt forta i en un
 665 entorn que constantment no t'està, moltes vegades incloent, o no t'està tractant amb
 666 termes d'igualtat sinó que t'està colonitzant. No només al poble gitano, vull dir, hi ha un
 667 colonialisme cultural brutal avui en dia al món, i insisto, los gitanos no vivimos en Marte,
 668 vivimos aquí.

669

670 Pausa per entrada d'una persona a la sala

671

672 **P: El *apaiamiento***

673

674 R: Que existe. Entonces, lo que yo creo que existe es que es fácil por un lado, que si tu
 675 estás participando...és una qüestió d'interaccions i de suma d'interaccions, és a dir, jo he
 676 parlat amb persones gitanes que m'han dit, i això em feia pensar molt, jo em puc
 677 relacionar amb qualsevol, joestic tot el dia treballant amb paños, joestic en situacions
 678 que, a dia d'avui són paies, interaccionant amb persones paies, però tinc molt clar que soc
 679 gitano, i llavors, tinc molt clar que també tinc habilitats per relacionar-me igualment, però
 680 jo tinc molt clar que soc gitano, llavors en el meu entorn gitano potser el rol és diferent
 681 però jo... però no tothom té això tant clar, o no té una base identitària tant, tant forta, i a
 682 vegades també t'acabes identificant amb lo paño sense ser conscient d'això. El que vull
 683 dir, el que vull dir és que si en la suma d'interaccions ganen las paías i tu no n'ets
 684 conscient d'això pues tu també, o sigui, que ser gitano no es únicamente una cuestión de
 685 opción, o sigui, tu ara si quieres, el Oscar no puede decir, voy a ser gitano, porque no lo
 686 eres, hay mas cuestiones, hay una cuestión genética en cuanto a que tienes que tener un
 687 padre o una madre gitano como mínimo, después hay una cuestión social que es
 688 socializarte en un entorno gitano y después hay una cuestión de opción. Però no només

689 una qüestió d'opció, llavors, el que si que tinc molt clar és que si que existe el
690 apaïamiento, no com.. no per ser una persona gitana que estigui en el món paio, sinó por
691 tus actos también, y por tu consciencia.

692

693 **P: Però, per exemple, jo si ara descobreixo que el meu avi és gitano...**

694

695 R: Bueno, tu descobreixes que el teu avi és gitano, et comences a interessar, comences a
696 investigar, et pot feinar una referència que abans no existia, però tu no tens una criança
697 gitana, per exemple, tu no tens una socialització gitana, el que pots fer, és a partir de que
698 tu decideixes investigar i generar links o referències amb això, doncs bueno, i això et pot
699 donar, fins i tot, el que tu busquis casar-te amb una dona gitana, i llavors que els teus fills
700 estiguin criats com a gitanos.

701

702 **P: I jo podria dir: Home, jo em sento gitano**

703

704 R: Si, però no... o sigui, mai, per un gitano, series totalment gitano.

705

706 **P: Molt bé.**

707

708 R: Tindries un avi gitano, però... Conceptualitzar això m'imagino que és difícil, però hi
709 ha més passos, o sigui, tu neixes i et fas i esculls, llavors, el que tinc clar és que ser gitano
710 no és una qüestió només d'identitat política, que hi ha moltes persones gitanes que és
711 només una pràctica i que això està molt criticat dins del món gitano; és gent, que amb el
712 rollo soc gitano i en vendre la moto i que a vegades serveix, lluita per això, però no té un
713 dia a dia gitano. I aquí podríem entrar en, bueno y entonces que es ser gitano...

714

715 **P: I quin seria el dia a dia gitano?**

716

717 R: Per mi, és tenir molt clar d'on vens i és una qüestió familiar, ha de ser familiar.

718

719 **P: Llavors, tu si el teu pare gitano, per exemple, és el teu cas, i tot i que no t'hagis**
720 **socialitzat, perquè a vegades potser no et socialitzes en un entorn gitano...**

721

722 R: Ho busques després, Òscar

723

724 **P: Després el busques...**

725

726 R: Ho busques, però... o sigui, en el meu cas personal, el meu pare és un tio súper
727 masclista i és un tio que sempre m'ha tingut com molt protegida de tot, de tot, inclús de la
728 meva família, llavors, fins al punt de que jo, a dia d'avui, hi ha gent de la família que no
729 conec, perquè ell no... però jo, després, com a opció, fruit també de tot això, he practicat
730 tot això després. Clar, si tu em dius que, que si...

731

732 **P: S'ha donat el cas contrari?**

733

734 R: Que vols dir?

735

736 **P: És a dir, una persona que la seva mare hagi protegit aquesta noia, per exemple**

737

738 R: Perquè no trobi...

739

740 **P: Perquè no estigui en un entorn gitano**

741

742 R: Això ha passat, hi ha casos.

743

744 **P: Explica'm un cas d'aquests, va vinga**

745

746 R: Jo conec una noia, no et diré cap nom, així de la meva edat, que des de petita, bueno,
747 el seu pare és gitano, la seva mare no i des de petita se'n van anar a viure fora, lluny de
748 tota família de part del pare. Llavors ella té una vida totalment paia en el sentit de que no
749 té molta relació, per una qüestió geogràfica, també, i llavors ella s'identifica... si que
750 havia sabut que el seu pare era gitano i l'avi, quan la veia si que li deia: tu enrecorda't, en
751 tot cas, que el gitanos...no li parlava potser personalment, però li deia: els gitanos, tal, o
752 sigui li parlava bé dels gitanos i que mai oblidés que ella tenia un origen gitano, no, però
753 ja està. Ella ve a la uni, comença a connectar amb moviments i així i a dia d'avui està
754 generant una identitat increïble, fins al punt, a mi m'ha arribat a dir: "que rabia que nos
755 fuéramos a vivir lejos", perquè està refeinant amb la seva família, però des d'un punt de
756 vista identitari diferent, no. Clar, si això li passa a una persona amb 70 anys. La feinació
757 de sentit serà més forta o menys forta, el que tinc clar és que hi ha dos factors molt
758 importants, un és més genètic, o néixer de... i un és de vivència, perquè inclús hi ha molts
759 casos de nens adoptats o de nens no gitanos que han estat criats dins un món gitano, però
760 sempre s'ha sabut que no eren gitanos, tot i que el seu rol, al 100%, ha sigut gitano i
761 potser s'han casat amb gitanos i han tingut nens gitanos, no. Però, això sempre dins del
762 grup, però es clar, el reconeixement dels altres és molt important dins de la cultura gitana
763 no, vull dir, no només és una qüestió individual, és una qüestió col·lectiva. Però es un
764 tema así, a lo mejor que tiene aun... yo tampoco lo tengo del todo cerrado...

765

766 **P: Bueno, bueno. En quins espais tu creus que et pots sentir més identificada com a**
767 **gitana?**

768

769 R: Ara?

770

771 **P: Potser han canviat aquests espais, vull dir, de vegades...**

772

773 R: En la casa. En la calle, quan estic amb la meva família. Sigui en l'espai que sigui, si jo
774 estic amb la meva família aquell espai, per mi, es transforma.

775

776 **P: O sigui, no has de celebrar el Dia Internacional del Poble Gitano...**

777

778 R: Això jo crec que és algu que...És una construcció. Que potser d'aquí 100 anys serà
779 algu súper però avui en dia, la majoria de gitanos no s'identifiquen amb això. Això és una
780 construcció posterior, fruit, a més a més dels moviment socials. En els moviments socials
781 gitanos participen una minoria, és una elit encara, es una élite, con todo lo que comporta
782 élite. Llavors, això és una feinació política, en tot cas, i per tant feinada, o sigui que

- 783 potser d'aquí un temps passa a formar part dels hàbits i costums, avui en dia és algu
784 feinat i ja està, i que en tot cas s'ha d'incorporar. Que està molt bé, igual que l'himne,
785 igual que la bandera, no, però si que lliga molt amb lo teu, no, perquè l'himne parla,
786 doncs, per exemple, de tota la persecució i genocidi dels avantpassats gitanos, per tant
787 t'identifiques. La bandera té molt a veure amb les bases existencialistes de la comunitat
788 gitana, i el dia 8 va ser la primera vegada que es van reunir amb congrés, vull dir, que té
789 lligams, però és algu feinat a posteriori, no. I que, bueno, també la identitat es va feinant,
790 va canviant i és dinàmica.
791
792 **P: El que diuen... es sol dir, i és que clar, els únics gitanos que se senten gitanos, amb**
793 **estudis, són els que son part d'aquesta elit i són gitanos perquè precisament es**
794 **poden aprofitar d'aquests espais.**
795
796 R: Això no he entès.
797
798 **P: És a dir, els gitanos visibles amb estudis son els representants dels moviments**
799 **socials.**
800
801 R: O no. No són els únics.
802
803 **P: No són els únics.**
804
805 R: La majoria.
806
807 **P: La majoria.**
808
809 R: Clar, no tots. Hi ha persones gitanes que no estan implicades...
810
811 **P: Bé, la meva tesis no està en aquesta sinó en aquesta següent, llavors, el que es diu**
812 **és que ells mantenen la seva identitat gitana igual que promouen la seva identitat**
813 **gitana perquè tenen una situació de privilegi, d'elit, dins de la comunitat gitana, no**
814 **sé si m'explico.**
815
816 R: No
817
818 **P: No, molt bé**
819
820 R: O no t'entenc jo
821
822 **P: És a dir, la identitat gitana és dèbil, no, en general és dèbil, la persona no se**
823 **senten gitanes amb una identitat forta.**
824
825 R: Jo no ho crec això.
826
827 **P: No ho dic jo, eh**
828
829 R: Ah, vale

830

831 **P: Llavors, en tot cas, qui té una identitat gitana forta és el president de l'associació**
 832 **tal.**

833

834 R: Ah vale, ara t'he entès, ara t'entenc. No!

835

836 **P: Molt bé.**

837

838 R: És mentida i a més a més és al revés. És a dir, la identitat de les persones que estan en
 839 els moviments i que estan més formades o que estan polititzades és identitària, però és
 840 més política que cultural. I en tot cas hi ha una part de consciència, però part de
 841 consciència política.

842

843 **P: Diferenciaríem cultural i política?**

844

845 R: Clar, home, clar. En tot cas, tots són cultura, però una és més política, de consciència
 846 de compromís de no sé que, però l'altre, o sigui, tu a qualsevol gitano del carrer que
 847 agafis, que són la majoria, perquè somos una élite los que estamos formados, se sienten
 848 mas gitanos que nadie. Vull dir que, precisament, lo que ha fet que avui en dia encara hi
 849 hagi gitanos és aquesta força d'agafar-se perquè imagina't, no tenim institucions, no
 850 tenim un país, vull dir, i encara hi ha un sentiment gitano molt, molt fort i amb uns valors
 851 molt forts, que es mantenen després de molt de temps, llavors això és només perquè hi ha
 852 una força identitària de grup brutal.

853

854 **P: I veus alguna diferència entre els gitanos que estan participant en aquesta elit,**
 855 **diguéssim entre cometes, associativa i tot això i els gitanos que no participen en**
 856 **aquests moviments, però que tenen estudis. Veus alguna diferència? Perquè clar,**
 857 **uns són molt visibles, i els altres no ho son tant.**

858

859 R: Clar, és que el problema és que com que no són visibles, potser no, no, això no ho
 860 controlo. El que si tinc clar és que si que hi ha una fractura, i aquesta fractura pot créixer
 861 entre, mira el que vaig a dir, entre els gitanos no formats i els gitanos formats, o els
 862 gitanos no formats i els gitanos dels moviments socials, que com que continuen sent una
 863 elit i una minoria, i que a vegades aquesta fractura no és una qüestió únicament cultural
 864 de que uns pensen de que els altres s'han *apaiat* i els altres... No, jo veig aquí una qüestió
 865 de desigualtat, de que aquesta elit, continua pensant que se sent superior als altres, i que
 866 acaba oblidant que si és elit, és perquè hi ha una majoria que no ho és, i en aquí també hi
 867 ha exemples amb altres minories com per exemple els afroamericans als Estats Units de
 868 com aquesta fractura fa que, per una banda hi hagi una dona i negre de ma dreta d'en
 869 Bush i això és súper important, però alhora, les persones afroamericanes són les més
 870 putejades dels Estats Units, és a dir, que tot el que han guanyat en drets, no, implica que
 871 tothom ha de guanyar en drets. Llavors, aquesta fractura s'està donant, jo crec, avui en
 872 dia en el poble gitano. Per això és tant important trencar amb tot això. Clar, quan tu dius:
 873 els gitanos formats no visibilitzats no sé si es porqué no son muy visibilizados o si et
 874 refereixes a... que em parlaves abans, jo això no ho conec. El que tinc molt clar és que
 875 dins de la gent que estem a la elit, de los intelectuales o de los organizados, hem de tenir
 876 súper clar que estem al servei dels altres, perquè tothom estigui en aquest carro, no.

877

878 **P: Si, el que diuen d'això. Aquells, o sigui, quan més estudis tens i més bon treball**
879 **tens, ja deixes de ser gitano. Només hi ha una excepció. Aquells que estan als**
880 **moviments socials i que mantenen la identitat fins ara, perquè hi ha un interès**
881 **darrera, perquè estan en la elit.**

882

883 R: Ja, però això...

884

885 **P: Hi ha part de raó, no, per aquest fenomen que dius tu, però no és ...**

886

887 R: Però jo he parlat amb gitanos que parlen de que aquests si el interès és únicament el
888 poder viatjar, o el poder tenir més desenvolupament personal, perquè creixes, realment,
889 és peor que el paio mas malo. Si, si, si, perquè s'aprofita del seu poble, és a dir,
890 comencen a aprofitar-se d'una qüestió identitària quan no els hi importa, perquè
891 continuen estan per sobre, no. És a dir, que tant s'hagin format o estiguin participant
892 independentment, el que has de tenir molt clar és que, tant per participar, com per haver-
893 te format, això et fa aconseguir, també, personalment coses bones. Créixer personalment
894 sense que el col·lectiu creixi, generem fractura. Llavors, a això si que se li diu
895 *apaiamiento* en el sentit de que s'obliden del grup i si el sentit de la cultura gitana és un
896 valor tradicional que és la cohesió de grup i la col·lectivitat com a raó organitzativa i
897 trenques això, aquesta seria l'explicació acadèmica, però la explicación del dia a dia o
898 cuotidiana es esta, esta apaiado, esta asimilado ha entrado en el individualismo i això
899 trenca i fa molt de mal dins del poble gitano, quan es basa en tot això.

900

901 **P: Clarament, clarament. Hi ha moltes teories que diuen això. Hi ha les teories que...**

902

903 R: Això passa.

904

905 **P: Bé, moltes no...**

906

907 R: Però això passa, eh.

908

909 **P: Passa, o sigui, jo crec que tenen, que poden tenir raó, aquestes teories però que**
910 **només representen una part de tot...**

911

912 R: I que no és determinista això, en tot cas, que també passa. Vull dir, que també hi ha
913 més factors que intervenen, per exemple, és que el mateix sistema educatiu genera que hi
914 hagi aquesta elit. O sigui, les mateixes institucions, a l'institució li interessa més que hi
915 hagi dues persones gitanes amb estudis i prou, mira és que hi ha molta discriminació. A
916 Andalusia, això és molt fort Òscar. No Andalusia, Granada, la província i la ciutat on hi
917 ha més gitanos de tot l'estat espanyol, bé, ciutat important, i no se si hi ha un 4% d'allà i
918 on hi ha més universitaris, penya formada, però no només en educació social, també en
919 dret amb medicina, en tot. Eso no tiene ninguna repercusión dentro de las instituciones,
920 no a nivell de càrrecs, sinó ni a nivell de feines, o sigui els gitanos continuen ocupant les
921 bosses marginals, el treball en negre i els treballs poc qualificats. Com s'entén aquesta
922 inversió? Perquè dius, buena, a Castella, a Catalunya, que som poquets, però en allà, en
923 allà tu vas per la *uni* caminant i de cop et trobes gitanos d'alumnes. Que fan? Acaben

924 treballant tots en associacions, algun en algun ajuntament com a tècnic, però no hi ha....
 925 Llavors, a mi, això, només em pot dir una cosa, i és que clarament hi ha una
 926 discriminació. Però molt forta, saps el que vull dir? Clar. Més des del punt de vista de
 927 l'administració, o de l'institució pública, no, perquè jo entenc que en el mercat laboral les
 928 empreses poden fer-ho o no, però de cap de les maneres això pot fer-ho una institució
 929 pública, que està basada amb uns valors democràtics i d'igualtat d'oportunitats. Llavors,
 930 per mi és un element de discriminació brutal, no, però brutal, és que en allà si que n'hi ha
 931 molts, n'hi ha molts, i fent doctorats, tio, en canvi això no representa amb més poder
 932 d'influència, saps. Llavors, el que t'estic dient és que això passi i que aquestes teories es
 933 puguin donar, no és perquè la cultura gitana generi això o perquè vulguem, sinó perquè la
 934 mateixa institució o les mateixes estructures són racistes amb el poble gitano o amb les
 935 minories, i fan de que, en tot cas, si passen, que passen solament alguns, perquè eso ya
 936 los rompe. Saps que et vull dir? Yo lo tengo clarísimo, i això ha passat, per exemple, és
 937 que ha passat als països de l'Est, amb els governs socialistes, clar que els formaven,
 938 formaven alguns i els formaven mogollón, però moltíssim, i això els assimilava perquè
 939 els separava del grup i, saps? Llavors, és una dinàmica que s'ha donat en d'altres
 940 minories, amb altres llocs i perquè serveix, per descohesionar, i perquè continuïn havent-
 941 hi els altres que estiguin allà baix.

942

943 **P: I tu veus alguns mecanismes que en comptes de descohesionar, cohesionin a les**
 944 **persones que tenen estudis que no son polititzades?**

945

946 R: Que tothom tingui, que tothom tingui èxit. Perquè si no tothom té èxit, passarà com a
 947 la societat catalana, és a dir, la societat catalana pot estar més o menys cohesionada, vale,
 948 però el que estar clar és que hi ha una proporció d'un 10 % de les persones amb edat de
 949 treballar que tenen titulacions universitàries. Punto pelota. En tot cas, aquí no hi ha cap
 950 discriminació, aquí hi haurà la ignorància de cada persona, el factor socio-econòmic, però
 951 no serà una qüestió saps? Jo entenc que si, que per tothom igual, que tothom tingui això.
 952 Llavors hi haurà penya que s'organitzarà, vull dir, a nivell de participació, per exemple,
 953 en general és una minoria qui s'organitza, o a nivell de sensibilitat, bueno, però en tot cas,
 954 ja no serà per ser gitano, sinó la societat en la qual hi ha uns valors que, seran coses que
 955 ens afecten a tothom per igual, però és que ara nosaltres, a sobre, amb la motxilla plena
 956 de pedres ens quedem a baix per ser gitanos, vull dir que hi ha un racisme, per dir
 957 racisme, vull dir, no sé si se li diu racisme o discriminació, però per mi és racisme, vull
 958 dir, no interessa.

959

960 **P: Una darrera pregunta, des de l'administració es va potenciar un pla integral**
 961 **gitano...**

962

963 R: Però de quina administració?

964

965 **P: Catalana. O potser també coneixes altres plans gitanos. Sé que hi ha hagut un**
 966 **cert debat de si els gitanos de l'Est els incloem aquí o no els incloem, explica'm una**
 967 **mica aquest debat, si el coneixes, potser no el coneixes.**

968

969 R: Però el meu coneixement és des de dintre, no sé si això és bò o no.

970

- 971 **P: És bò, és bò. La perspectiva teva com a tècnic, tu ets tècnic actualment per tant,**
972 **una mica...**
973
974 R: Com que l'administració no primen els valors d'eficàcia, eficiència, utilitat social...
975
976 R: No, però això és veritat. Sinó que és una qüestió política, si algu ven políticament bé,
977 llavors, amb els gitanos de l'Est, com que l'estiu passat hi va haver molta moguda
978 policial i a nivell mediàtic, com que els mitjans escullen una cosa i la treuen molt, doncs
979 això genera un impacte, llavors els polítics es mouen i els hi diuen: treballa. Però es viu
980 com un marron.
981
982 **P: Quan va haver-hi tot aquest merder...**
983
984 R: El 2005
985
986 **P: 2005, estiu del 2005**
987
988 R: Que no és que hi haguessin...
989
990 **P: Recordes el mes?**
991
992 R: Agost i setembre sobretot
993
994 **P: Agost i setembre de 2005.**
995
996 R: Si, si, agost i setembre, a més a més trobaràs molts, o sigui, tots els mitjans, en general
997 es van, saps que a vegades fan això, llavors. Això genera més opinió i llavors els polítics
998 reaccionen, reaccionen i ens diuen: correu. Però en realitat no hi ha, una cosa és el
999 discurs, o l'encàrrec o la part bonica de compromís, però a nivell real ho veuen com un
1000 marrón. Hi ha un pla: Pla de Ciutadania i Immigració, i allà no entren els rumanesos, allà
1001 diuen que són gitanos i entre els gitanos diuen: ya, però són immigrants, doncs què?
1002
1003 **P: Què són Gitanos i immigrants no?**
1004
1005 R: Doncs ja està, doncs com a immigrants que hi hagi actuacions dins del pla
1006 d'immigració i com a gitanos que hi hagi actuacions dins del pla gitano. Punto pelota.
1007 Com que tenen, no, però en allà, com que tot és... bueno és que l'administración és una
1008 mierda, o sea...no, no és una merda, en el sentit de que al costat de tot lo que ha de fer, de
1009 tot l'encàrrec i de totes les... pues es fa o no es fa en funció, i és així de trist, de persones.
1010 Quan hauria de ser al revés, vull dir, que és una màquina que és un monstre que s'ho
1011 menja tot, i llavors, és un marron. Si no hi ha problemes, si a nivell públic no hi ha molt
1012 merder, des de infància es fan coses, a nivell no sé que, des del Pla Integral hi ha algu, hi
1013 ha un projecte europeu, però...
1014
1015 **P: Explica'm una mica el debat amb els gitanos de l'Est, en el sentit de: els incloem**
1016 **com a gitanos i no tant com a immigració, quin són els arguments que hi ha**
1017 **darrera?**

1018

1019 R: És que no hi ha arguments, a part de que no hi ha hagut un debat profund enlloc.
1020 Simplement, com a marron, des de immigració el que diuen és que són gitanos i des
1021 gitanos diuen: bueno si, però com que es viu com un marron, doncs també són
1022 immigrants. Llavors, això el que fa és que, entre això, no s'estigui, no hi hagi un actuació
1023 coordinada, planificada, no, i que si que dins del Pla Integral del Poble gitano si que hi ha
1024 alguna actuació de fer un estudi, però és residual i és anecdòtica.

1025

1026 **P: I jo me'n recordo que el Pla Integral del Poble Gitano, quan es va fer la**
1027 **presentació, va haver-hi un debat, una mica, en aquest sentit, de persones gitanes,**
1028 **fins i tot, que deien.**

1029

1030 R: Si, perquè es demana, però el que t'estic dient és que des de l'institució no hi ha un
1031 posicionament fruit d'un debat, fruit d'un, vull dir, és algu que encara està a la superfície.

1032

1033 **P: I des de la pròpia comunitat gitana aquest debat**

1034

1035 R: Home, si que hi ha prou debat, per veure que es fa, com es treballa això

1036

1037 **P: Ho pots explicar una mica com...**

1038

1039 R: Depèn. Hi ha gent que el que fa és veure-ho com un problema, el mateix que fa
1040 l'administració, diuen: no, no, prous problemes tenim nosaltres per a sobre ... Hi ha gent
1041 que diu que, bueno, que s'ha de treballar i que ens pot aportar, a més a més, elements que
1042 nosaltres no podríem fer sols com és el tema de la llengua, per exemple. Vull dir, una
1043 demanda històrica del poble gitano o dels moviments socials gitanos a l'estat espanyol i a
1044 Catalunya és la recuperació de la llengua, i aquestes persones, no només l'entenen sinó
1045 que és el vehicle d'expressió viva, llavors hi ha gent que ho pensa així, però de moment
1046 no sé si està quallant, no hi ha cap projecte comú que jo conegui, almenys a Catalunya. Si
1047 que s'estan començant a fer grups, a partir dels grups de dones, per exemple, a Sabadell
1048 crec que hi ha un grupet que funciona...

1049

1050 **P: Amb això de la llengua, per exemple, aquí no ha estat un factor identitari molt**
1051 **fort, o sigui, si els llocs on es parlava el caló i tal, si, però vull dir, la identitat gitana**
1052 **s'ha mantingut...**

1053

1054 R: La llengua és important, el caló.

1055

1056 **P: Si, si, jo crec que és important, però per exemple hi ha persones que no saben el**
1057 **caló i se senten molt gitanes.**

1058

1059 R: Exacte

1060

1061 **P: Jo potser crec que, bueno, allà on estigui és un factor igualment, o sigui si hi**
1062 **hagués el caló o si hi hagués el romanó aquí, seria també un factor de...**

1063

- 1064 R: Pels que venen de fora és bàsic. No, et diuen, tu, quan tu els hi dius: soc gitana,
1065 automàticament et parlen amb romanès i si tu no els hi parles et diuen: tu no ets gitana
1066 perquè no parles romanès, vull dir
1067
- 1068 **P: Perquè, per ells, estadísticament s'han fet estudis, és un element molt important.**
1069
- 1070 R: Però és que per qualsevol nació la llengua és la base i és la forma de pensar, vull dir,
1071 per qualsevol cultura, la llengua és principal. Per això abans, quan tu em deies si es
1072 mantenia la identitat gitana, imagina't com es manté a l'estat espanyol, que tot hi haver
1073 perdut la llengua, la gent se sent molt, molt gitana i té un apego molt fort amb la identitat
1074 gitana.

Apéndice B: Sobre el análisis de la información

Cuadro 2: Análisis sobre etnicidad y movilidad social ascendente

	Aculturación selectiva	Etnicidad constrictiva	Plena aculturación
Adscripción por parte de los otros (sociedad mayoritaria/mundo gitano)	1 (+/-)	2 (-/-)	3 (-/-)
Auto-adscripción (sí/no)	4 (+)	5 (+)	6 (-)
Red étnica de apoyo (densa/débil)	7 (+)	8 (-)	9 (-)
Discriminación previa (sí/no)	10 (+)	11 (-)	12 (-)

Fuente: Elaboración propia

Cuadro 3: Análisis sobre la panetnicidad y su institucionalización

		Adscripción panétnica por parte de los otros	Existencia previa de instituciones panétnicas	Segregación ocupacional	Clase social	Otros
Etnicidad reactiva	Interacciones de poder	1	2	3	4	5
	Interacciones dialógicas	6	7	8	9	10
Etnicidad proactiva	Interacciones de poder	11	12	13	14	15
	Interacciones dialógicas	16	17	18	19	20

Fuente: Elaboración propia

Apéndice C: Preguntas sobre la identidad étnica presentes en las hojas censales de diferentes países de Europa Central y del Este

Rumania

14. CITIZENSHIP	
14.1 Romanian -----	10
-	┌ ─┬─┐
Other citizenship -----	
14.2 Whether the person has a second citizenship this is -----	┌ ─┬─┐
15. ETHNICITY	
Romanian -----	10
Other ethnicity -----	┌ ─┬─┐
-	
16. MOTHER TONGUE	
Romanian -----	10
-	┌ ─┬─┐
Other mother tongue -----	
-	
17. RELIGION	
Orthodox -----	10
-	┌ ─┬─┐
Other religion (confession) -----	

Eslovaquia

19. Citizenship

Slovak Republic
other:

without citizenship

10. Nationality

Slovak
Hungarian
Romany
other:

Czech
Ruthenian
Ukrainian

11. Mother language

In the case of different languages of parents write down the mothers' one

Slovak
Hungarian
Romany
other:

Czech
Ruthenian
Ukrainian

República Checa

<p>⑤ Citizenship - <i>in case of double citizenship, state both:</i></p> <p>☐ CR ☐ SR ☐ other, state the country</p> <p>.....</p>	<p>codes do not fill in</p> <p><input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/></p>
<p>⑥ Nationality - <i>indicate what nationality you consider yourself to be:</i></p> <p>.....</p>	<p>codes do not fill in</p> <p><input type="text"/> <input type="text"/></p>

Hungria

Questions on nationality and used languages																
	193	105	125	107	111	106	207	179	098	122	211	185	201	189	210	99
	Bulgarian	Gipsy (Roma)	Beas	Romani	Greek	Croatian	Polish	Serbian	Armenian	Rumanian	Ruthenian	Serbian	Slovakian	Slovenian	Ukrainian	do not wish to answer
23.1 Which of these nationalities do you think you belong to?	☒	☒			☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒
other:	_____															
23.2 Which of these nationalities' cultural values and traditions do you feel affinity with?	☒	☒			☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒
other:	_____															
23.3 What is your mother tongue?	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒
other:	_____															
23.4 In which languages do you speak with family members or friends?	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒
other:	_____															

Bulgaria

6. Citizenship

- 1. Bulgarian
- 2. Bulgarian and other
- 3. Other
- 4. No citizenship

14. Ethnic group *

- 01. Bulgarian
- 02. Turkish
- 03. Gypsies
- 04. Other
- 99. Not stated

15. Mother tongue *

- 01. Bulgarian
- 02. Turkish
- 03. Gypsies
- 04. Other
- 99. Not stated

Apéndice D: Noticias sobre los hechos de La Salut

EL PAÍS, lunes 5 de febrero de 2007

CATALUÑA / 31

Agitación en Badalona por el incivismo

Vecinos de La Salut reclaman que se expulse del barrio a varias familias rumanas, a las que acusan de romper las normas de convivencia

JESÚS GARCÍA, Barcelona El barrio de La Salut de Badalona sigue en pie de guerra contra el incivismo. Unos 150 vecinos volvieron a salir a la calle ayer por la tarde para protestar por la degradación que, a su juicio, sufre el barrio desde hace tiempo. Los vecinos afirman que las responsables de romper las normas de convivencia son unas familias rumanas de etnia gitana que viven hacimadas en los llamados *pisos patera*, frecuentes en los barrios limítrofes con Santa Coloma y Sant Adrià.

Una pancarta resumía el sentir de los vecinos: *Fuera rumanos. No al incivismo. No somos racistas*. De hecho, el objetivo inicial de la protesta era expulsar a un grupo de unos 25 rumanos que viven de alquiler en los bajos de un edificio situado en el número 90 de la calle de Pau Pierrer. No lo lograron, pero abuchearon a los rumanos al tiempo que cortaron el tráfico utilizando un contenedor.

"Entendemos la indignación de los vecinos, pero con ese tipo de acciones se dan alas a posiciones radicales sin sentido", explicó ayer Joaquim Ortíles, responsable del área de Gobierno del Ayuntamiento de Badalona. Ortíles admitió el problema de la sobrecapacidad de viviendas, pero matizó que el consistorio tiene "pocos instrumentos para combatirlo".

La mecha de la agitación ciudadana se encendió el sábado por un incidente aislado: la protesta de los propietarios del primer piso, Jaime y Esther, que acusan a las fami-

lias rumanas que viven en el inmueble de obstruir las tuberías y causar una fuga de agua fecal provocada por el mal uso de los sanitarios.

Los vecinos se solidarizaron con la pareja, hasta el punto de que la presión vecinal hizo que las tres familias del segundo piso (10 personas) acabaran por abandonar la vivienda. Eso sí: lo hicieron después de que el propietario les abonara 650 euros. No se fueron muy lejos: se instalaron en los cerca del inmueble junto a los cerca de 15 rumanos que ya viven allí.

"Aquí no se puede vivir"

Este casi inexistente traslado indignó a los vecinos. Insisten en que los rumanos deben irse. El dueño del local es un ciudadano de Bangladesh que está de viaje y que, según sus familiares, ha interpuesto una denuncia por impago del alquiler, un arrendamiento que en esa zona de La Salut se sitúa en torno a 1.000 euros.

Más allá del caso concreto, los vecinos dicen que están "hartos" de los comportamientos incívicos y de la "delincuencia", que atribuyen también a las familias rumanas. "Hay muchos tirones de bolsos", explica Agustina García. En una línea similar se expresa Virginia Sánchez: "Ya no se puede ir al supermercado porque a la salida te persiguen para robarte", y añade que los rumanos "hacen sus necesidades en la calle".

A pesar de algunos comentarios fuera de tono, la mayoría de

Un grupo de vecinos en la protesta de ayer en el barrio de La Salut de Badalona. / MARCEL·LI SÁENZ

J. G. B., Barcelona

El candidato del PP a la alcaldía de Badalona y jefe de la oposición municipal, Xavier García Albiol, se pasó ayer por la mañana más de dos horas departiendo con los vecinos de La Salut. "Mi obsesión ha sido siempre que los 1.000 o 2.000 *pisos patera* que existen son el principal problema de la ciudad", explicaba rodeado por una docena de hombres a las

El militante García Albiol

puertas de un pequeño bar. "Me han llamado de la cadena COPE por si alguno de vosotros quiere comentar la situación", se ofreció a los vecinos.

García Albiol, que impulsó una campaña de recogida de firmas

contra la construcción de oratorios para musulmanes en terreno público, explicó que había acudido al barrio con la intención de "apoyar a los vecinos que se sienten impotentes". Agregó que por ese motivo asistió a la protesta de

ayer, donde exhibió artículos de opinión escritos por él mismo en la revista municipal.

La visita de García Albiol fue distendida; los vecinos le acogieron con simpatía. Sólo hubo un pequeño incidente: un joven rumano pasó de muy malos modos cerca del político. Otro chico, este autóctono, lo vio y empujó al rumano, a quien despidió con un insulto: "¡Guarrol!".

los vecinos insiste en que el malestar no tiene nada que ver con el racismo y que se trata de un problema de incivismo y de no saber convivir. Y es que la comunidad de rumanos de etnia gitana de Badalona (unas 1.500 personas) no sólo

ha provocado recelo en los autóctonos. Vecinos inmigrantes, entre ellos una familia magrebi y un grupo de jóvenes chinos, se quejaron ayer del incivismo de los rumanos. Los vecinos dicen estar desesperados. Por eso acordaron ayer que

a partir de hoy se manifestarán cada día a las 19.00, informa **Fermin Robles**. "Me fui del barrio porque aquí no se puede vivir", asegura Salvador Llerma. Jorge se el panorama igualmente sombrío: "En este barrio no quiero tener hijos".

"Hace tiempo que no invito a los amigos a casa porque siento vergüenza"

Esther Cabestany y Jaime Reyes, ayer en el balcón de su casa de la calle de Pau Pierrer. / CARMEN SEGANELLA

J. G. B., Barcelona Jaime Reyes y Esther Cabestany llevaban varios días sin poder darse una ducha. La semana pasada, empezó a emerger "porquería" por el desagüe de la bañera. Lo mismo que por el váter. El lavabo se encalló por completo. El agua sucia dañó la puerta y afectó al parquet del recibidor. La causa de esta fuga de agua fecal (una pequeña tragedia cotidiana) estaba en el piso de arriba, el 2º, donde se había embozado una cañería. Los que hasta el sábado fueron sus inquilinos —10 personas rumanas pertenecientes a tres familias— arrojaban continuamente todo tipo de objetos por el váter.

No era la primera vez que le ocurría algo similar a esta pareja (26 años él, 34 ella) que desde hace medio año vive en el primer piso del número 90 de la calle de Pau Pierrer, en Badalona. Pero fue la gota que colmó el vaso y que ha originado la revuelta contra el incivismo de algunos vecinos en el barrio de La Salut. El sábado por la mañana, Jaime admite que estaba histérico. Esther, también. Además de no poder ducharse, llevaban tres días sin dormir. "El ruido que hacen es insuportable. Traen chatarra de noche y entran y salen a todas horas", relata Esther. "Mi hija —tiene 10 años— tampoco descansaba y se quedó dormida al ir al colegio".

De modo que, el sábado, Jaime estalló. Fue a hablar con los molestos vecinos para recriminarles su actitud. En vano. No sólo no le

hicieron caso, sino que se rieron de él. "Incluso se me encarraron". Fue entonces cuando los vecinos, que presenciaron la escena, llamaron a la Guardia Urbana. "Me puse a gritar como un loco. Suerte que un agente me retuvo, porque estuve a punto de pegarles", recordó Jaime ayer, algo más calmado, desde el sofá de su casa. "Antes vivía arri-

ba una familia rumana con la que se podía dialogar. Pero los problemas llegaron hace tres meses, cuando empezó a instalarse gente de forma masiva", explicó Jaime. "No es un tema de racismo, sino de convivencia", insistió Esther. Además de las actitudes incívicas ya mencionadas, la pareja relata una larga lista de agravios que les habían hecho la vida un poco más difícil: "Suben chatarra, po-

nen la música a todo volumen, duermen con la puerta de casa abierta, gritan desde la calle para pedir las llaves de la portería, hacen sus necesidades en cualquier lado...". Una vez incluso les intentaron robar a través de una claraboya que hay en la cocina. "Lo más sorprendente es que estábamos en casa y aun así pretendían entrar". ¿Ves? He tenido que tapar

el agujero y ponerle un candado". El piso de Jaime y Esther está decorado de manera moderna, siguiendo poco más o menos los patrones de la multinacional Ikea. Pared del pasillo roja, muebles minimalistas, televisor de pantalla plana. Aun estando a la última, la pareja no se atreve a exhibirlo demasiado. "Hace mucho tiempo que no invito a los amigos a casa porque siento vergüenza de cómo está la escalera".

Y vergüenza, también, de que en la pared que hay junto a su puerta haya dos folios con una serie de normas de convivencia más que básicas. "Es radical". El documento en cuestión lo ha editado el Ayuntamiento de Badalona y recoge, en castellano y en rumano, una serie de "cosas que no se pueden hacer" (*lucruri care sunt interzise*) para asegurar la convivencia y unas "normas de higiene" (*norme de igiena*) a seguir.

Las normas son de perogrullo, pero el consistorio ha creído necesario escribirlas en las fincas donde viven rumanos de etnia gitana y otros colectivos poco acostumbrados a la vida en comunidad, propia de las ciudades europeas. Está prohibido "ornar o hacer las necesidades en la calle"; "tirar basura y pañales por la ventana"; y el eufemístico "coger materiales de las obras". Con las reglas sobre higiene ocurre otro tanto. Hay que "lavarse y ducharse cada día"; "barrer y fregar el piso diariamente"; y lo más sorprendente: "Matar los bichos para evitar plagas".

32 / CATALUÑA

EL PAÍS, martes 6 de febrero de 2007

Urbanismo quiere cerrar ya la reforma de la plaza de las Glòries

Los técnicos hacen una reserva de suelo para reubicar el mercado de los Encants

BLANCA CIA, Barcelona
Los responsables de Urbanismo del Ayuntamiento de Barcelona quieren llevar mañana a la comisión de gobierno del Consistorio la aprobación provisional de la reforma de la plaza de las Glòries. No está tan claro que lo consigan por dos motivos. Uno, que los vecinos del entorno de la plaza piden más concreción de calendario y compromisos firmes de las administraciones y dos, que no quieren exponerse a un eventual plante de Esquerra Republicana.

El plante de Esquerra Republicana, concretamente de Jordi Portabella, podría producirse si el dirigente republicano no estuviera de acuerdo en que el mercado de los Encants se reubique en la futura plaza. Porque eso es precisamente lo que han previsto los técnicos de urbanismo al hacer una reserva de suelo en la futura plaza. Eso supondría, en la práctica, que la idea de Portabella de reubicar el viejo mercado en la plaza de toros de la Monumental —a partir de un hipotético fin de actividad como caso taurno— no cuenta con el suficiente apoyo. De hecho, los otros dos socios del tripartito municipal, PSC e ICV, no están de acuerdo con la opción de la Monumental. La postura final de Esquerra Republicana en este asunto parece que depende "exclusivamente" de Portabella y éste no quiso ayer aclarar su postura a este periódico.

La tan esperada reforma de la plaza de las Glòries —sobre todo por los residentes que viven en su entorno— ha experimentado un súbito acelerón de reuniones entre los representantes de Urbanismo y los de las asociaciones de vecinos. La aprobación inicial de la modificación del Plan General Metropolitano (PGM) se hizo en la primavera pasada, después se abrió un periodo de presentación de alegaciones que concluyó antes del verano con un anuncio de

audiencia pública que no se ha concretado. Desde entonces se han mantenido reuniones con los vecinos que no han fructuado en acuerdos, por lo menos, amplios. Los vecinos —de la zona de Clot-Camp de l'Arpa, Poblenou, Sagrada Família y Fortpienc— piden más concreción en calendarios y compromisos en cuanto al derribo del anillo viario y los equipamientos —escuelas, centros de asistencia primaria y centro de día, y pisos dotacionales—, sobre todo porque muchos de ellos dependen de que la Generalitat los haga realidad. También desconfián de los plazos para desmontar el anillo viario elevado y el soterramiento de la Gran Vía y ven con más desconfianza el anunciado intercambiador ferroviario en el subsuelo. "Decen, dicen, pero no hay acuerdo entre Renfe, la Generalitat y el Ayuntamiento", apunta Miquel Catusà, uno de los representantes vecinales del proceso.

En lo que parece que hay cierto compromiso es en la cobertura de la Gran Vía, cuando se deprimen, hasta la Rambla de Poblenou. La concentración de la zona verde resultante en un gran rectángulo en el centro de la plaza también es bien vista por los vecinos que, en cambio, exigen más vivienda pública y de alquiler. El plan prevé, en principio, un millar de pisos de los que un 45% estaría en algún régimen de protección.

La alcaldesa Maite Arqué, ayer en su comparecencia ante la prensa. / JORDI ROVIRALTA

Los rumanos acusados de incívicos abandonan el piso de Badalona

FERMIN ROBLES, Badalona
Las familias rumanas de etnia gitana que el domingo se instalaron en los bajos del número 90 de la calle de Pau Piferrer de Badalona abandonaron ayer por la mañana el inmueble por voluntad propia.

Los vecinos del barrio de La Salut se manifestaron durante el fin de semana para denunciar la actitud incívica de los inmigrantes y para pedir el desalojo de la vivienda. Ayer por la tarde, la alcaldesa de Badalona, la socialista Maite Arqué, se reunió con una decena de afectados por las molestias que genera la sobrecapacidad de los llamados *pisos putera* para encontrar una solución.

Arqué destacó que las quejas de los vecinos del barrio de La Salut se deben, sobre todo, a las dificultades que presenta la convivencia con los inmigrantes rumanos, que proceden del ámbito rural y que no tienen

"conciencia urbana". En su reunión con algunos de los afectados, propuso reforzar la presencia policial en la zona y aumentar las actuaciones de la Unidad de Convivencia Ciudadana de la Guardia Urbana, cuyo objetivo es explicar a los inmigrantes las normas que han de seguir para vivir en sociedad. Por otro lado, Arqué anunció que se creará una comisión de vecinos que se entrevistará una vez por semana con representantes del Consistorio para hacer un seguimiento de la situación del barrio, detectar en qué pisos se concentra mayor número de inmigrantes y resolver esta cuestión de una manera ágil.

Arqué aprovechó también para reivindicar que los ayuntamientos tengan más competencias y recursos para acabar con la sobrecapacidad de pisos y los problemas de convivencia que este fenómeno genera. En opinión de la alcaldesa, es neces-

ario reformar la ley del padrón para que en ésta figure de una forma clara el número de personas que pueden vivir en cada inmueble en función de sus metros cuadrados.

Los vecinos salieron de la reunión "medio contentos", según afirmaron. Estaban satisfechos por haber podido hablar cara a cara con Maite Arqué y por saber que el lunes hay previsto un nuevo encuentro con representantes del Consistorio. Pero la mayoría reconocía que no pueden sentirse totalmente satisfechos mientras no vean resultados concretos.

Durante el transcurso de la reunión, una treintena de vecinos de La Salut que no pudieron participar en la entrevista protestaron ante el Ayuntamiento de la ciudad y durante algunos minutos cortaron el tráfico de la calle de Francesc Layret a su paso junto a la plaza de la Vila.

MAS/MAS L'AUDITORI TEMPERADA 2007

STEVE COLEMAN & FIVE ELEMENTS

"RHYTHM EDITION"

Dijous 6 de febrer, 21 h
L'Auditori
Sala 2 - Oriol Martorell
25 €

SEU-ENTRADA
932 10 12 12
www.auditori.cat
100 014 00

Lugares de CAUDIMOS
www.auditori.cat
100 014 00

Oficina de MAS/MAS
www.masmas.com
932 11 150

MAS/MAS L'AUDITORI MODERNA

10 años concienciado,
10 años protegido,
10 años educado.

¡Rebúta!

¡HAZTE SOCIO!
91 730 34 80 • www.elfinca.org

FONTANELLAS y MARTI, S. L.
(sociedad absorbente)

GESTIÓN DE INMUEBLES

IGUALADA, S.L.U., y
BIOFIBRA, S. L.
(sociedades absorbidas)

ANUNCIO DE FUSIÓN

Los respectivos socios generales de las sociedades FONTANELLAS y MARTI, S. L. (sociedad absorbente), GESTIÓN DE INMUEBLES IGUALADA, S.L.U. (sociedad absorbida), y BIOFIBRA, S. L. (sociedad absorbida), celebraron con carácter de urgencia el 22 de enero de 2007, a las 12 horas, alquiladas por su representante, el acuerdo de fusión de las mismas, que se aprobó mediante la absorción de las entidades GESTIÓN DE INMUEBLES IGUALADA, S.L.U. (sociedad absorbida) y BIOFIBRA, S. L. (sociedad absorbida), por lo quedará FONTANELLAS y MARTI, S. L. (sociedad absorbente). Los socios y accionistas de cada una de las sociedades que no hubieran podido asistir al acto siempre del acuerdo suscrito y de los respectivos balances de liquidación de las sociedades que se absorben se harán en el plazo y términos previstos en el artículo 343 de la Ley de Sociedades Anónimas.

Ignacio Roselló, 6, 22 de enero de 2007
Fernando Fernández Otero, en su calidad de administrador único de todas las sociedades absorbidas

Los dueños de Can Fargas dicen mantener su proyecto pese al plan de expropiación

A MARI, Barcelona

Uncompta, la empresa propietaria de la antigua masía Can Fargas en Barcelona —que el Ayuntamiento quiere expropiar para convertir en una escuela de música— lanzó ayer un nuevo orzago al consistorio y reiteró sus planes para convertir la finca románica del siglo XI en una escuela de hostelería, y construir un geriátrico y un aparcamiento.

"La empresa no tiene intención de llegar a un acuerdo con el Ayuntamiento ni venderlo a terceros porque cree que su proyecto es el que puede crear más beneficio para el barrio", explicó ayer a este diario una portavoz autorizada por la compañía. Uncompta asegura que su plan creará 120 puestos de trabajo en el barrio de Horta, donde se encuentra Can Fargas, un edificio catalogado como bien de interés cultural que la empresa compró en 1997, "después de que el Ayun-

tamiento renunciara a su derecho prioritario de compra sobre la finca", recalca Uncompta en un comunicado.

El Ayuntamiento sostiene que el proyecto de construir un geriátrico en Can Fargas es ilegal, pero fue aprobado a finales de año por un error municipal. El consistorio se proponía rechazar este plan en un pleno del pasado noviembre, pero éste había sido aprobado días antes por silencio administrativo.

Can Fargas, una finca de 5.000 metros cuadrados de superficie, estuvo habitada por la última propietaria, Ofelia Roselló, hasta 1997, cuando se fue a vivir a una residencia. Entonces, el Ayuntamiento no ejerció su preferencia para comprar la finca y lo hizo la empresa privada. Al conocer sus planes para esta pieza histórica de Barcelona, la plataforma Salvem Can Fargas puso en alerta al Ayuntamiento.

"Todo huele mal, siempre hay ruidos"

VECINOS DE BADALONA CUENTAN EL TRANCE DE VIVIR JUNTO A UN PISO PATERA DE OKUPAS RUMANOS

LUIS BENVENUTY | BADALONA

El retrete de Jaime Reyes, de 26 años, y Esther Cabestany, de 34, hace ruidos extraños. Esto es en el primer piso del 90 de la calle Pau Píferer de Badalona, en el barrio de la Salut. Levantan la tapa, el nivel de las oscuras aguas ascendiendo, se derrama por el piso. Pañales usados, pieles de naranjas, pipas... el hedor se hace insostenible. Esther coge la fregona. Jaime sale a la calle, se encuentra con algunas de las 30 personas que viven en el piso de arriba, gitanos rumanos todos. Les recrimina que empleen el retrete como un cubo de basura.

"Así llevamos tres meses, desde que los rumanos se vinieron a vivir aquí -sigue el matrimonio, el carpintero, ella empleada de Correos, que se instaló en su piso recién reformado hace medio año. Ahora las aguas fecales estropean su parque- Han colapsado las tuberías y cada dos semanas tenemos que sacar mierda de la casa. Para arreglarlo hay que abrir la acera y meter una máquina. Estamos histéricos. Tenemos una niña de diez años y así no se puede vivir. Además, en los bajos de al lado se montó otro piso patera al poco y..."

Se rieron en la cara de Jaime, le hicieron gestos de indiferencia, algunos incluso mostraron agresivos. "Entonces la gente del barrio lo vio todo y comenzaron a increparles. Porque el barrio está lleno de pisos patera, la convivencia está rota y ya no puedes dormir por las noches porque amartillan chatarra, las escaleras están llenas de desperdicios. No es un problema de racis-

La presión popular ha provocado que los rumanos de un segundo piso de la finca hayan abandonado

mo, sino de incivismo". Los vecinos, una veintena, cortaron con contenedores la calle el pasado sábado por la noche. Ayer por la mañana, los inquilinos del piso patera lo abandonaron.

"El dueño les ha dado algo de dinero". Lo cargaron todo en una furgoneta y desaparecieron. "Una vez vi cómo intentaban colarse en mi casa por la ventana del lavadero. Les pregunté qué pasaba y se rieron. Llevamos meses sin dormir en paz. Viven de la chatarra y la guardan en casa". Era común verlos trepar por las paredes, por las azoteas, por las ventanas... "Se dejaban las llaves y entraban por la ventana". Pusieron una madera en la ventana de Ahmed para facilitar la escalada. Ahmed Jabili, su

Jaime, Esther y su hija Ariadna posan con las normas de civismo establecidas en Badalona

mujer y sus tres hijos pequeños viven bajo Jaume y Esther.

"Yo llegué a Badalona a mediados de los 90, y mi familia y yo también compartimos piso con otras familias, pero nunca nos portamos así con nuestros vecinos. Perdí un trabajo en una fábrica del Poblenou por no poder dormir por culpa de los gritos y los martillazos. No hago más que quejarme pero nadie me hace caso, ni el Con-

"Han colapsado las tuberías y cada dos semanas tenemos que sacar mierda de casa", narran las familias

sistorio ni la Guardia Urbana ni los Mossos. Todo huele mal, siempre hay ruidos y en mi cabeza desfilan ideas muy malas. No me gusta sentirme así y mis hijos tienen que dormir".

Los vecinos de la calle Pau Píferer quieren ahora que se marchen los moradores de los bajos colindantes con el número 90, propiedad de un vecino de Bangladesh. Allí vivía una familia marroquí, hasta primeros de diciembre. Ahmed denunció ante el Ayuntamiento que una veintena de ciudadanos rumanos ocupó la finca el 13 de diciembre. La coincidencia de dos pisos patera hizo de su vida un infierno. "Desde entonces siento la locura, no puedo vivir. Les digo que limpien, que no hagan tanto ruido y me dicen 'sí, jefe...'".

Desde hace varios meses, desde antes de la supuesta ocupación del bajo, el propietario está en Bangladesh. Una pariente está gravemente enferma. Su hijo y sus sobrinas regentan un supermercado unos números más abajo. Ayer explicaron que ni siquiera han podido denunciar el caso ante los Mossos d'Esquadra porque necesitan unos poderes notariales que no tienen. "Los rumanos se colaron. No sabemos cómo. No nos atrevemos a entrar en la casa y tenemos un poco de miedo, porque en el barrio la gente está muy enfadada. Pero es que nos han robado el piso".

Los okupas entreabrieron su puerta y contaron que ellos pagan alquiler. Primero dijeron que pagan mil euros al mes a un marroquí. Luego que no sabían a quién pagaban. Aseguraron reiteradas veces que no tienen problemas con nadie, que los problemas "eran del otro piso, no del nuestro. Nosotros somos once". Aunque desde la puerta, al final de pasillo, se distinguían algunos más. "Fotos no, por favor. ¡Márchen-se! Nosotros no hablamos español". Los vecinos aseguran que viven más de 20 en 60 metros cuadrados. Quieren que también se marchen.

Ruidosa protesta en la calle

■ Más de doscientas personas cortaron ayer, a las siete de la tarde, la badalonense calle Pau Píferer a la altura del número noventa, un bajo ocupado por una veintena de ciudadanos rumanos desde mediados de diciembre. "Fuera rumanos. No al incivismo. No somos racistas", rezaba una pancarta colgada del primer piso. "No queremos delincuentes -gritaron los vecinos-. Queremos que se marchen". La ruidosa

manifestación, formada por familias enteras, algunas de ellas procedentes de Marruecos y Sudamérica, refleja la tensión social acumulada en el barrio de Salut ante la creciente proliferación de pisos patera y los graves problemas de convivencia que generan, un problema que se viene fraguando desde hace más de tres años. La policía municipal detectó el año pasado en este barrio cerca de cien pisos sobrecapados. Los manifestantes quisieron especificar en todo momento que sus motivaciones no son xenofobas, que únicamente quieren vecinos cívicos. A la concentración, que fue convocada por los vecinos a través del boca a boca, acudió también el edil del PP Xavier García Albiol, quien criticó "la inoperancia del gobierno de la ciudad" para afrontar el problema. Un portavoz municipal señaló la falta de mecanismos legales del Ayuntamiento para hacer frente a la cuestión.

Las quejas por el incivismo en Badalona fueron notables

Gana 4 de las 400 entradas para el estreno de "Tiburones en 3D" en el IMAX.

(Si te atreves, claro)

- Envía un SMS al 5522 con la palabra TIBURONES + espacio + nombre y apellido + número de suscriptor
- Puedes participar hasta el 7 de febrero a las 24:00 horas.
- Los ganadores recibirán un mensaje a partir del 8 de febrero confirmando el premio y las instrucciones para recoger las entradas.
- 4 entradas por ganador.

Martes 13 de Febrero a las 20:30 horas en el IMAX.
Apta para todos los públicos.

EXCLUSIVO SUSCRIPTORES

EN LOS CINER IMAX 3D

suscriptores de LA VANGUARDIA

DISFRUTA DE LAS VENTAJAS DE SER SUSCRIPTOR

- La Vanguardia a primera hora en tu casa, tu oficina o tu quiosco
- 15% de descuento sobre el precio de portada y en promociones de coleccionables
- Descuentos en teatros, cines, museos, conciertos...
- Acceso gratuito a todos los servicios de www.lavanguardia.es

Infórmate en el 902 481 482

PULSO CIUDADANO

Girona reduce la presión del agua

GIRONA. El Ayuntamiento de Girona dará hoy en el pleno de esta noche un paso más para fomentar el ahorro del agua con la aprobación de un paquete de medidas, que obligará forzosamente a los ciudadanos a economizar este bien escaso. Una de las acciones más llamativas será la reducción de la presión del agua que sale por el grifo. Así se pasará de los 5 kilos por cm² que es la fuerza con que sale el agua actualmente a los 3 kilos/cm². Un descenso que, según la alcaldesa de Girona, Anna Pagans, va a ser imperceptible en la vida cotidiana. Donde sí se va a notar será en los bolsillos de los ciudadanos, ya que con esta medida se conseguirá un ahorro de entre un 5% y un 7% anual, algo que se va a notar en el pago de la factura del agua. "La idea de esta medida es que no nos demos cuenta en el día a día y que en cambio sí se note en la facturación final", añadió el concejal de Medio Ambiente, Ponç Feliu. / S. Olier

L'illa inaugura su ampliación

BARCELONA. El centro comercial L'illa Diagonal inauguró ayer la ampliación del recinto, que ha pasado de 31.000 a 35.000 m². En este espacio se han abierto 17 nuevas tiendas, con lo que el centro alcanza los 172 comercios. Los socios de L'illa, Axa-Winterthur y el grupo Sanahuja, han invertido 48 millones de euros. / Redacción

CIU pide aclarar el coste de la regata World Race

La concejal de CIU en Barcelona Sònia Recasens denunció ayer el "oscurantismo" del Ayuntamiento en la organización de la regata World Race y pidió "aclarar" el coste que ha tenido para la ciudad. El grupo municipal de CIU presentó una batería de preguntas para intentar "aclarar la participación real" del Consistorio en la regata, que saldrá de Barcelona en noviembre. También preguntaron por los patrocinadores privados, por la adjudicación a la organización de la regata a OC Events y si existe algún acuerdo entre esta empresa y el Ayuntamiento. Los convergentes avisan: "Cuando perdieron la Expo se inventaron el Fórum, y cuando han perdido la Copa del América se inventan ahora una regata".

Muere Ibis Puig, ex alcaldesa de Canet de Mar

CANET DE MAR. Ibis Puig, primera teniente de alcalde y concejal de Seguridad Ciudadana y Urbanismo del Ayuntamiento de Canet de Mar, falleció la madrugada del lunes en el hospital Sant Jaume de Calella víctima de una enfermedad. Puig, de 62 años, fue alcaldesa entre marzo de 2001 y abril de 2002 y encabezó las listas de CIU en las pasadas municipales. El Ayuntamiento decretó ayer tres días de duelo en la localidad

y tenía previsto celebrar anoche un pleno extraordinario para despedir a la fallecida. Puig fue expedientada por CDC, y suspendida por un año de militancia, por negarse a abandonar el equipo de gobierno creado tras las elecciones del 2003 con PSC y ERC, tal como reclamaba el partido después de la integración de los miembros de la Plataforma Independent de Canet (PIC) en Convergència. / A. de la Fuente

Los vecinos fuerzan el desalojo de otro piso patera en Badalona

Una mujer rumana abandona el piso 'okupado' ante la presencia de dos agentes de los Mossos d'Esquadra

LUIS BENVENUTY
BADALONA

La presión vecinal del barrio de la Salut, en Badalona, ha forzado el desalojo de dos pisos patera en apenas cuarenta y ocho horas. Ayer, sobre las nueve y media de la mañana, la veintena de ciudadanos rumanos que okupó a mediados de diciembre los bajos del número 90 de la calle Pau Pierrer abandonaron

la finca, rodeados de policías municipales y entre los aplausos de un pequeño grupo de vecinos. Más de doscientas personas se concentraron frente al inmueble el domingo noche, por segundo día consecutivo, para exigir su inmediata marcha del barrio. Dicen los vecinos que el grupo de rumanos desalojados son incívicos, orman en las calles, embozan los retretes, martillean chatarra de madrugada, les insultan, son delincuentes...

Las familias okupas recogieron sus enseres en pocos minutos y marcharon apresuradamente en varias furgonetas, tal y como hicieron el domingo por la mañana los inquilinos del segundo piso de la misma finca. Tras de sí, dejaron un espectáculo desolador: abundante chatarra en el patio del lavadero, paredes entnegrecidas, bolsas de basura, muebles arruinados, un insupportable hedor... Los familiares del propietario de los bajos del edificio, un

Arqué promete más control

La alcaldesa de Badalona, la socialista Maitte Arqué, prometió ayer a un grupo de vecinos de La Salut que incrementará el control policial de la zona a fin de evitar nuevos problemas de convivencia. Vecinos y alcaldesa acordaron la creación de una comisión ciudadana que deberá detectar la presencia de pisos patera, locales habilitados como pensiones o talleres clandestinos. Esta comisión tendrá también como finalidad agilizar la comunicación entre vecinos y Consistorio. La alcaldesa anunció también que pedirá un incremento de Mossos d'Esquadra en la zona.

versas fuentes municipales, algunos han marchado ya a Santa Coloma de Gramenet, otros a Barcelona, pero un nutrido grupo fue visto durante todo el día por el badalonés barrio de Sant Roc, donde se concentra una importante colonia de gitanos rumanos. Las mismas fuentes explican que lo más probable es que traten de reubicarse en los pisos de familiares y amigos, pero que lo tienen complicado dada la tensión social que se vive estos días en la ciudad. Y es que la problemática que generan los pisos sobrecapados tiene difícil solución por la gran movilidad que muestran las personas interesadas.

El año pasado la policía municipal detectó en Badalona 176 pisos sobrecapados, la mayoría por ciudadanos de origen rumano. Según

"Ignoramos cómo entraron los rumanos. Nunca nos pagaron. Nos daban miedo y nos amenazaban", dicen los familiares del propietario

los vecinos, los inquilinos varían con mucha asiduidad, y que ello ayuda a que la crispación vaya en aumento. La alcaldesa, la socialista Maitte Arqué, señaló que no todos los pisos sobrecapados de la ciudad traen los problemas que se han puesto de manifiesto estos días. Y lamentó ayer la falta de instrumentos legales municipales para hacer frente a este nuevo fenómeno. Dijo que el Estado debe revisar las condiciones del empadronamiento, y la Generalitat plantearse en qué circunstancias excepcionales una vivienda puede perder la cédula de habitabilidad.

Posteriormente Arqué se reunió en el Consistorio con un grupo de vecinos...•

progrup.com Alquiler local comercial en Girona Superficie 2.500 m²
Zona Girona Nord, St Ponç
Ideal cualquier tipo de actividad
Altillo, instalaciones
A 2 min. del centro
Ref. 6925

PROGRUP
grup professional immobiliari
PROGRUP EMPRESAS
972 208 900
C. Sta. Clara, 2 - GIRONA
progrup@progrup.com

Las protestas contra los pisos patera se extienden por Badalona

Varios miembros de la familia rumana que vive en un piso de la avenida Alfons XIII

LUIS BENVENUTY | BADALONA

Las manifestaciones vecinales contra los supuestos pisos patera se extienden por Badalona. Ayer, más de trescientas personas cortaron el tráfico durante una hora en la avenida Alfons XIII, esquina Andrés Segovia, a pocos minutos a pie del barrio de la Salut, en el de Lletí. En esta calle, en el número 1-3, vive una familia de gitanos rumanos. Los vecinos de toda la vida quieren que se marchen. Dicen que son sucios, que son in-

cívicos, que con ellos, hace ya dos meses, vinieron las cucarachas, que es una vergüenza y que así no se puede vivir. "Si es que hasta manipulan los contadores del agua para que se la pague toda la comunidad", dicen. "La alcaldesa nos tiene desprotegidos", reza una pancarta. En el entresuelo tercera, Murui Marin, el patriarca del clan formado por una docena de personas de distintas edades -bebé incluido-, dice que no entiende nada, y encoge los hombros ante los reproches de sus vecinos. Marin muestra un contrato de arrendamiento por

seis meses a todas luces irregular. Dice que han pagado 1.400 euros antes de entrar a vivir, dos meses por adelantado. "Mírelo todo, mírelo... Todo está limpio". Agrega que apenas llevan ocho días instalados y que no traen desperdicios a su hogar. El Ayuntamiento ha constatado que el lugar no reúne las condiciones higiénicas necesarias, y añade el Consistorio que desde hace semanas está en contacto con los vecinos de la escalera. "Nosotros vivimos de la basura y de la chatarra -trata de explicarse en un paupérrimo castellano-, pero no la metemos

en casa. No entendemos cuál es el problema". En el piso de setenta m² no hay cocina, sólo un quemador portátil, pero sí baño y ducha. Y es que en realidad, según explican los vecinos, se trata de un local comercial, y no de una vivienda. "Son muchísimos y no paran de entrar y salir". Y no es la primera vez que este local es tachado de piso patera. Hace aproximadamente seis meses, la

Más de trescientas personas cortan el tráfico durante más de una hora para protestar contra un grupo de ciudadanos rumanos

Guardia Urbana de Badalona desmanteló aquí una pensión ilegal que alojaba a numerosos ciudadanos chinos. La policía municipal cerró el negocio porque, entre otras cosas, almacenaban una docena de bombonas de butano manipuladas. Luego, relatan los vecinos, la finca fue alquilada por varias personas de Pakistán. "Eran unos guarros", dicen las señoras con silbato, cortando el tráfico. "La culpa de todo la tiene la propietaria, que es española y nos mete esta gente en casa". La propietaria, consultada por *La Vanguardia*, se mostró sorprendida al saber que en local vive gente. Dice que lo alquiló como almacén hace un par de meses. "Pero luego el contrato se suspendió. No han pagado nada. Dijeron que se irían pero no me han devuelto la llave. El local ya no está alquilado y yo no sé qué es lo que hacen allí metidos. No tenía ni idea de lo que está pasando".

Condenado a seis meses de prisión por falsificar una tarjeta del área verde

OSCAR MUÑOZ | BARCELONA

La primera condena por falsificar un distintivo de residente se ha producido un año y medio después de la puesta en marcha de este sistema de regulación del aparcamiento. La magistrada del juzgado de lo penal número 9 de Barcelona, Consuelo Sanchis, ha dictado una sentencia en la que impone a M.J.C., de 66 años, una pena de seis meses de prisión y seis meses de multa con una cuota diaria de seis euros por un delito de falsedad en documento oficial. La resolución se produjo el pasado 25 de enero por unos hechos ocurridos el 23 de mar-

zo del 2006. En principio, el condenado no deberá ingresar en prisión, ya que carece de antecedentes y la pena no supera los dos años de cárcel. Según consta en la sentencia, que se dictó de conformidad con el acusado después de que éste admitiera los hechos, está probado que M.J.C. manipuló un distintivo de autorización de estacionamiento de la zona 5 del área verde. Lo hizo "borrando la matrícula original y superponiendo la de su propio vehículo", un Citroën Saxo, que dejó aparcado en la calle Bailén. Uno de los vigilantes de la empresa municipal BSM advirtió que el número de la tarjeta expuesta en el salpicadero -no el de la

matrícula- pertenecía a otro coche, un Seat 600 domiciliado en la calle Bailén. Se desconoce el modo en que el acusado, que no tenía derecho a tener la acreditación puesto que no reside en Barcelona, adquirió el citado distintivo. Fuentes municipales expresaron ayer a *La Vanguardia* su satisfacción por que un hecho de este tipo haya supuesto una sentencia condenatoria. "Ahora muchos serán conscientes de que una tarjeta de residente es un documento público y que manipularla es delito; en este sentido, esta primera sentencia es ejemplarizante", añadieron las citadas fuentes. Un portavoz de BSM precisó que no son los empleados de esta empresa los que tramitan las denuncias por falsificación. "La que tiene capacidad para hacerlo es la Guardia Urbana", explicó. Desde la entrada en vigor del área verde, en mayo del 2005, se han tramitado 43 denuncias por manipulación de la tarjeta de residente que da derecho a estacionar en la zona asignada por el precio de un euro

a la semana. El Ayuntamiento ha repartido unos 190.000 distintivos de este tipo. Para tener derecho a esta acreditación hay que estar empadronado en Barcelona y ser titular o conductor principal de un vehículo dado de alta del impuesto de circulación en Barcelona o disponer de un vehículo en régimen de renting, leasing o alquiler desde hace más de tres meses y con el contrato a nombre de un particular o ser el conductor habitual de un vehículo que va a nombre de la empresa en la que se trabaja.

PSC e ICV cargan contra una campaña "racista" del PP de l'Hospitalet

RAÚL MONTILLA | L'HOSPITALET

Los partidos que integran el gobierno municipal de l'Hospitalet (PSC junto con ICV-EUIA) criticaron ayer duramente una campaña iniciada en este municipio por el PP local, en cuyo desarrollo ha buzoneado las viviendas de la población con panfletos en los que se denuncia que esta ciudad se está convirtiendo en un "gueto" de Barcelona. La causa, según los populares, es la llegada de millares de inmigrantes y la pasividad del Consistorio respecto a su integración. La solución del PP pasa por que los ciudadanos les voten a ellos, ya que los populares se encargarán de controlar la "llegada masiva de inmigrantes".

Tanto el portavoz del PSC, Mario Sanz, como el de ICV-EUIA, Alfons Salmerón, tacharon de "racista" e "incendiario" el panfleto de los populares en donde se acusa al Ayuntamiento de no hacer nada para evitar la llegada y la concentración de inmigrantes en determinados barrios. "No queremos barrios guetos ni aulas gueto en la ciudad ya que perjudican a los que viven y crea problemas de convivencia con los que estamos aquí. L'Hospitalet no puede acoger a todos los inmigrantes que nos llegan y no queremos convertirnos en el gueto de la ciudad de Barcelona", según se asegura también en el citado documento.

"En la ciudad no hay guetos ni ha habido problema de convivencia alguno", explicó en este sentido Sanz, quien señaló que esta campaña, así como otras similares, sitúan al Partido Popular en la extrema derecha. "El PP está actuando en nuestros barrios, dejando caer la espuma del odio, el racismo y la xenofobia", denunció ayer, por su parte, Salmerón. "El panfleto atenta contra todas las normas de convivencia de consenso con que se habían dotado todas las fuerzas políticas del Consistorio porque va contra el pacto para la integración de la nueva ciudadanía". Ambos líderes políticos calificaron la campaña de los populares de electoralista, pero también, en una escalada verbal, de "imprezantable y repugnante".

RESTAURANTE BAHÍA LOS PACOS

- Amplia y variada carta, con especialidades mediterráneas y gallegas.
- Vivero propio y pescados salvajes.
- Secciones de diferentes tamaños para grupos desde 5 a 30 comensales.
- Menús especiales para celebraciones totalmente personalizados.
- Abierto todos los días.
- Dos horas de parking gratuito.
- Espacios para fumadores y no fumadores.

Bailén, 85 (entre Aragón y Consejo de Ciento)
Teléfono 93 285 33 19

Vivir en la Costa Brava, un entorno único

Platja d'Aro
Venta piso nuevo de 85 m²
2 habitaciones y baño
Cocina equipada y jardín
Parking
Solarium
Ref. 6682

Sant Feliu de Guixols
Venta casa de 180 m²
3 hab., 2 baños y eso
Cocina equipada
Chimenea
Piscina comunitaria
Ref. 5023

PROGRUP
grup professional immobiliari
PROGRUP RESIDENCIAL
972 828 341
Av. S'Agaró, 101 - PLATJA D'ARO
platajadar@progrup.com

Bibliografía

- Acton, T. 1974. *Gypsy Politics and Social Change. The development of ethnic ideology and pressure politics among British gypsies from Victorian reformism to Romany nationalism*. London: Routledge.
- . 1997. *Gypsy politics and Traveller identity*. Hertfordshire: University of Hertfordshire Press.
- Alba, R. 1990. *Ethnic Identity: The Transformation of White America*. New Haven: Yale University Press.
- . 2005. "Bright vs. blurred boundaries: Second-generation assimilation and exclusion in France, Germany, and the United States" en *Ethnic and Racial Studies*. 28: 20-49.
- Alba, R. y Nee, V. 2003. *Remaking the American Mainstream. Assimilation and Contemporary Immigration*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Alexander, C. 2006. "Introduction: Mapping the issues" en *Ethnic and Racial Studies* 29:297-410.
- Anderson, E. 2002. "The Ideologically Driven Critique" en *American Journal of Sociology*. 107: 1533-50.
- . 1999. *Code of the Street. Decency, Violence and the Moral Life of the Inner City*. New York, NY: W.W. Norton & Company.
- Anderson, B. 1991. *Imagined communities*. New York: Verso.
- Auzias, C. 1995. *Les Tsiganes ou le destin sauvage des Roms de l'Est*. Paris: Éditions Michalon.
- Azurmendi, M. 2003. *Todos somos nosotros. Etnicidad y multiculturalismo*. Madrid: Taurus.
- . 2001. *Estampas de El Ejido. Un reportaje sobre la integración del inmigrante*. Madrid: Taurus.
- Bancroft, A. 2004. *Roma and Gypsy-Travellers in Europe*. Burlington, VT: Ashgate.
- Barany, Z. 2000. "Ethnic mobilization and the state: the Roma in Eastern Europe" en *Ethnic and Racial Studies*. 21:308-327.

- . 2001. *The East European Gypsies: Regime change, marginality and ethnopolitics*. Cambridge, MA: Cambridge University Press.
- . 2002. *The East European Gypsies. Regime change, Marginality, and Ethnopolitics*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- . 2002. "Ethnic mobilization without prerequisites. The East European Gypsies" en *World Politics*. 54:277-307.
- Barany, Z. y Moser, R.G. (eds.). 2005. *Ethnic Politics after Communism*. Ithaca, NY: Cornell University Press.
- Barth, F. (ed). 1969. *Ethnic groups and boundaries: The social organization of culture difference*. Boston, MA: Little, Brown.
- Basch, L; Glick-Schiller, N. y Szanton Blanc, C. 1994. *Nations Unbound: Transnational Projects, Postcolonial Predicaments, and Deterritorialized Nation-States*. Basel: Gordon and Breach.
- Bauer, Y. y Milton, S. 1992. "Correspondence: "Gypsies and the Holocaust" en *The History Teacher* 25:513-521.
- Beck, U. 1998. *La Sociedad del Riesgo*. Barcelona: Paidós.
- . 2003. "La cuestión de la identidad" en *El País*. Madrid.
- . 2004. *Poder y contrapoder en la era global*. Barcelona: Paidós.
- Beck-Gernsheim, E. [2000] 2003. *La reinención de la familia. En busca de nuevas formas de convivencia*. Barcelona: Paidós.
- Becker, H. S. 1998. *Tricks of the trade: How to think about your research while you're doing it*. Chicago: University Chicago Press.
- . [1963] 1991. *Outsiders. Studies in the Sociology of Deviance*. New York, NY: The Free Press.
- . 1986. *Writing for social scientists: How to start and finish your thesis, book or article*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- . 1967. "Whose Side Are We On" en *Social Problems*. 14: 239-247.
- Bell, D. 1973. *The coming of post-industrial society; a venture in social forecasting*. New York: Basic Books.
- . 1975. "Ethnicity and Social Change" en Glazer, N y Moynihan, D. P. (eds.) *Ethnicity: Theory and Experience*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

- Belton, B. A. 2005. *Questioning Gypsy Identity. Ethnic Narratives in Britain and America*. Walnut Creek, CA: Altamira Press.
- . 2005. *Gypsy and Traveller Ethnicity. The Social Generation of an Ethnic Phenomenon*. New York: Routledge.
- Berard, T.J. 2006. "From Concepts to Methods. On the Observability of Inequality" en *Journal of Contemporary Ethnography*. 35: 236-256.
- Berezin, M. y Schain, M. (eds.). 2003. *Europe without borders: Remapping territory, citizenship, and identity in a transnational age*. Baltimore: The Johns Hopkins University Press.
- Beynon, E. D. 1936. "The Gypsy in a Non-Gypsy Economy" en *The American Journal of Sociology*. 42:358-370.
- Blumer, H. . 1939. *Critiques of Research in the Social Sciences: An appraisal of Thomas & Znaniecki's The Polish Peasant in Europe and America*. New York: Social Science Research Council.
- Blumer, H. y Morrione, T.J. 2004. *George Herbert Mead and human conduct*. New York: Altamira Press.
- Bonacich, E. 1973. "A Theory of Middleman Minorities" en *American Sociological Review*. 37: 583-94.
- Bourdieu, P. 2004a. "The odyssey of reappropriation" en *Ethnography*. 5(4): 617-621.
- . 2004b. "The peasant and his body" en *Ethnography*. 5(4): 579-599.
- . 2004c. "Algerian landing" en *Ethnography*. 5(4): 415-443.
- . [1980] 1990. *The Logic of Practice*. Palo Alto, CA: Stanford University Press.
- . 1972. *Algeria 1960*. Cambridge, MA: Cambridge University Press.
- Brubaker, R. 2004. *Ethnicity without groups*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Brubaker, R. y Cooper, F. 2000. "Beyond identity" en *Theory and Society*. 29: 1-47.
- Bunzl, M. 2003. "Austrian Zionism and the Jews of the New Europe" en *Jewish Social Studies. History, culture and society*. 9:154-173.
- Cahn, C. 2002. *Roma Rights: Race, Justice, and Strategies for Equality*. New York: International Debate Education Association.

- Calhoun, C. et al. 1994. *Social theory and the politics of identity*. Oxford: Blackwell Publishers.
- Calvo Buezas, T. 1990. *España racista? Voces payas sobre los gitanos*. Barcelona: Anthropos Editorial del Hombre.
- Caplan, R. y Feffer, J. 1996. *Europe's New Nationalism: States and Minorities in Conflict*. Oxford: Oxford University Press.
- Castells, M. . 1996-1998. *La era de la información. Economía, Sociedad y Cultura. Vol I: La Sociedad Red; Vol II: El poder de la identidad y Vol. III: Fin del Milenio. .* Madrid: Alianza editorial.
- Castells, M. y AlSayyad, N. (eds.). 2003. *¿Europa musulmana o Euro-Islam? Política, cultura y ciudadanía en la era de la globalización*. Madrid: Alianza Ensayo.
- Census, US Bureau of the. 1998a. *Population of the 100 Largest Urban Places: 1880*. Washington DC: US Bureau of the Census.
- . 1998b. *Population of the 100 Largest Urban Places: 1930*. Washington DC: US Bureau of the Census.
- Cereruela, E; Crespo, I; Jiménez, R; Lalueza, J.L; Pallí, C. y Santiago, R. 2001. *Hechos gitanos. Conversaciones con tres gitanos de Sant Roc*. Col·lecció Documents. Bellaterra: Servei de publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona.
- Chomsky, N. 1994. *Keeping the rabble in line: interviews with David Barsamian*. Edimburgh: AK Press.
- . 2002. *Perspectivas de poder*. Barcelona: El Roure.
- Clébert, J.P. 1963. *The Gypsies*. New York: E.P. Dutton & Co. Inc.
- Codina, M.T. 2000. *Gitanos de Can Tunis 1977-1983. Crónica de un proceso educativo*. Barcelona: Editorial Mediterrànea.
- Coser, L. A. [1971] 2003. *Masters of Sociological Thought. Ideas in historical and social context*. Prospect Heights, IL: Waveland Press, Inc.
- Crea. 2001-2004. "Workaló. The creation of new occupational patterns for cultural minorities: the Gypsy case". European Commission. DG Research. Vth Framework Programme. Brussels. Número de contrato: HPSE-CT2001-00101.
- . 2001-2004. "The Communicative methodology". Informe no publicado del proyecto RTD Workaló. European Commission. DG Research. Brussels.
- . 2003-2006. "Teorías y Sociedades Dialógicas. Nuevas Transferencias Ciencia-

- Sociedad en la era del conocimiento”. Plan Nacional I+D+I. Ministerio de Educación y Ciencia. Número de contrato: BSO2003-04116/CPSO.
- . 2000-2003. “Brudila Callí. Las mujeres gitanas contra la exclusión. Superación del absentismo y fracaso escolar de las niñas y adolescentes gitanas”. Plan Nacional I+D+I. Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales – Instituto de la mujer. Número de proyecto: 96/00.
- Crowe, D. y Kolsti, J. (eds.). 1991. *The Gypsies of Eastern Europe*. New York: M.E. Sharpe, Inc.
- Csepeli, G. y Simon, D. 2004. "Construction of Roma Identity in Eastern and Central Europe: Perception and Self-identification." *Journal of Ethnic and Migration Studies* 30:129-150.
- Devault, M. “Introduction: What is Institutional Ethnography?” en *Social Problems*. 53: 294-298.
- Dijk, T. A. van. [1993] 2003. *Racismo y discurso de las élites*. Barcelona: Gedisa.
- Dohan, D. 2002. “Making cents in the barrios: The institucional roots of joblessness in Mexican American” en *Ethnography*. 3(2): 177-200.
- Duneier, M. y Back, L. 2006. “Voices from the sidewald: Ethnography and writing race” en *Ethnic and Racial Studies* 29: 543-565.
- Duneier, M. 2002. “What kind of Combat Sport is Sociology?” en *American Journal of Sociology*. 107: 1551-76.
- . 1999. *Sidewalk*. New York, NY: Farrar, Strauss and Giroux.
- Edkins, J; Persram, N. y Pin-Fat, V. 1999. *Sovereignty and Subjectivity*. Boulder, CO: Lynne Rienner Publishers, Inc.
- Elboj, C; Puigdel·lívol, I; Soler, M. y Valls, R. 2002. *Comunidades de Aprendizaje. Transformar la educación*. Barcelona: Editorial Graó.
- Emigh, R. J. y Szelényi, I. 2001. *Poverty, ethnicity and gender in Eastern Europe during the market transition*. Westport, CT: Praeger.
- Estruch, J. (Dir.) 2004. *Les altres religions. Minories religioses a Catalunya*. Barcelona: Editorial Mediterrànea.
- European Values Survey. 2001. *The European Values study: a third wave. 1999-2000*. Tilburg: EVS, WORC, Tilburg University.
- Evans-Pritchard, E.E. [1937] 1997. *Brujería, magia y oráculos entre los azande*.

Barcelona: Editorial Anagrama.

Fanon, F. [1961] 2002. *Les damnés de la terre*. Paris: Éditions La Découverte.

Featherstone, M; Lash, S. y Robertson, R. 1995. *Global modernities (Theory, Culture & Society)*. London: SAGE Publications.

Flecha, R. y Gomez, J. 2004. "Participatory Paradigms: Researching 'with' rather than 'on'" en B. Crossan, J. Gallacher & M. Osborne (eds.) *Researching Widening Access: Issues and approaches in an international context*. pp. 129-140. London: Routledge.

Flecha, R. 1999. "Modern and Postmodern Racism in Europe: Dialogic Approach and Anti-Racist Pedagogies" en *Harvard Educational Review*. 62: 150-171.

Fisher, B.M. y Strauss, S.L. 1979. "George Herbert Mead and the Chicago Tradition of Sociology (Part Two)" en *Symbolic Interaction*. 2:9-20.

Fitzgerald, D. 2006. "Towards a Theoretical Ethnography of Migration" en *Qualitative Sociology*. 29: 1-24.

Formoso, B. 1986. *Tsiganes et Sédentaires. La reproduction culturelle d'une société*. Paris: L'Harmattan.

Foucault, M. [1982] 1994. *The essential Foucault: selection from the essential works 1954-1984*. New York, NY: The Free Press.

Fraser, A. 1995. *The Gypsies*. Oxford: Blackwell.

Freire, P. [1970] 2000. *Pedagogía del oprimido*. Madrid: Siglo XXI editores.

—. [1992] 1999. *Pedagogía de la esperanza*. Madrid: Siglo XXI editores.

Friedman, M. 1972. "Have Fiscal and/or Monetary Policies Failed?" en *American Economic Review* 62:11-18.

Fromm, E. [1947] 2005. *El miedo a la libertad*. Barcelona: Editorial Paidós.

FSGG. 2003. "Pensión de viudedad: Una sentencia favorable" en *Gitanos, pensamiento y cultura*. Número 3.

Gans, H.J. [1962] 1982. *Urban Villagers. Group and Class in the Life of Italian-Americans*. New York: The Free Press.

—. 1999. *Making Sense of America. Sociological Analyses and Essays*. New York: Rowman & Littlefield Publishers.

- . 2007. "Acculturation, assimilation and mobility" en *Ethnic and Racial Studies*. 30:152-164.
- Garfinkel, H. 1967. *Studies in Ethnomethodology*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- . 2006. *Seeing Sociologically. The Routine Grounds of Social Action*. Boulder, CO: Paradigm Publishers.
- Garriga, C. (Dir.) 2003. *Els gitanos de Badalona. Una aproximació sociològica*. Diputació de Barcelona: Àrea de Benestar Social.
- . 2000. *Els gitanos de Barcelona. Una aproximació sociològica*. Barcelona: Diputació de Barcelona, Àrea de Serveis Socials.
- Gay y Blasco, P. 1999. *Gypsies in Madrid. Sex, Gender and the Performance of Identity*. Oxford: Berg.
- Geertz, C. 1973. *The Interpretation of Cultures*. New York, NY: Basic Books.
- . 1972. *Peddlers and Princes*. Chicago, IL: The University of Chicago Press.
- Gellner, E. 1983. *Nations and Nationalism*. Ithaca, NY: Cornell University Press.
- Gerhardt, Uta. 1996. "Scholarship, Not Scandal" en *Sociological Forum* 11:623-630.
- Glazer, N. y Moynihan, D. P. 1975. *Ethnicity. Theory and Experience*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Glazer, N. y Moynihan, D. P. [1963] 1970. *Beyond the melting pot: the Negroes, Puerto Ricans, Jews, Italians and Irish in New York City*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Goffman, E. 1959. *The Presentation of Self in Everyday Life*. New York, NY: Anchor.
- Gómez, J. et al. 2006. *Metodología comunicativa crítica*. Barcelona: El Roure.
- Gordon, M. 1964. *Assimilation in American Life: The role of race, religion and national origins*. New York: Oxford University Press.
- Gouldner, A. 1968. "The Sociologist as partisan: Sociology and the Welfare State" en *American Sociologist*. 3: 103-116.
- Greeley, A. M. 1971. *Why can't they be like us? America's White Ethnic Groups*. New York: E.P. Dutton & Co.
- . 1974. *Ethnicity in the United States. A Preliminary Reconnaissance*. New York: John Wiley & Sons.
- Guibernau, M. 1996. *Nacionalismes. L'Estat nació i el nacionalisme al segle XX*.

Barcelona: Editorial Proa.

Guy, W. (ed.). 2001. *Between Past and Future: The Roma of Central and Eastern Europe*. Hertfordshire, UK: University of Hertfordshire Press.

Habermas, J. [1981] 1985. *Theory of Communicative Action. Vol. I and II*. New York, NY: Beacon Press.

—. 1999. *La inclusión del otro. Estudios de teoría política*. Barcelona: Paidós.

—. 2000. *La constelación postnacional*. Barcelona: Paidós.

Haller, W. y Landolt, P. 2005. "Transnational dimensions of identity formation: Adult Children of Immigrants in Miami" en *Ethnic and Racial Studies*. 28: 1182 -1214.

Hancock, I. 2002. *We are the Romani people*. Hertfordshire: Hertfordshire University Press.

Hansen, M. L. 1938. *The problem of the third generation immigrant*. Rock Island, IL: Augustana Historical Society.

Harris, M. 1964. *Patterns of Races in the Americas*. New York, NY: Walker & Company.

Hawes, D. y Perez, B. 1996. *The Gypsy and the State. The Ethnic Cleansing of British Society*. Bristol: The Policy Press.

Herry, J.M. y Bankston III, C.L. 2001. "Ethnic self-identification and symbolic stereotyping: the portrayal of Louisiana Cajuns" en *Ethnic and Racial Studies*. 24: 1020-1045.

Hobsbawm, E. J. 1990. *La era del imperio, 1875-1914*. Barcelona: Editorial Labor.

Huntington, S. P. 2004. *Who are we: The Challenges to America's National Identity*. New York: Simon & Schuster.

Ichijo, A. y Uzelac, G. 2005. *When is the Nation? towards an understanding of theories of nationalism*. New York, NY: Routledge.

IdEsGa. 2004. *Olot 17800: Els nous olotins*. Olot: Museu Comarcal de la Garrotxa.

Ignatieff, M. 1995. *Blood and belonging: Journeys into the New Nationalism*. New York: Farrar, Strauss and Giroux.

Igop. 2004. *Diagnosi del Projecte Educatiu de Ciutat de Badalona*. Badalona: Ajuntament de Badalona i Diputació de Barcelona.

- Isaac, L. y Christiansen, L. 2002. "How the Civil Rights Movement Revitalized Labor Militancy" en *American Sociological Review*. 67:722-746.
- Itzigsohn, J. y Dore-Cabral, C. 2000. "Competing Identities? Race, Ethnicity and Panethnicity among Dominicans in the United States" en *Sociological Forum*. 15:225-247.
- Jiménez, T. R. 2004. "Negotiating ethnic boundaries, Multiethnic Mexican Americans and ethnic identity in the United States" en *Ethnicities*. 4(1):75-91.
- Kalaydjieva, L; Gresham, G. y Calafell, F. 2001. "Genetic Studies of the Romà (Gypsies)" en *BMC Medical Genetics*. 2:1471-2350.
- Kasinitz, P; Mollenkopf, J. y Waters, M.C. 2002. "Becoming American/Becoming New Yorkers: Immigrant Incorporation in a Majority Minority City" en *The International Migration Review*. 36:1020-1036.
- Kaufman, R.L. 1996. "Comparing Effects in Dichotomous Logistic Regression: A Variety of Standardized Coefficients" en *Social Science Quarterly*. 77:90-109.
- Kemény, I. 1997. *About Roma (Gypsy) population in Hungary*. Magyar: Tudomány.
- Kenrick, D. 1972. *The Destiny of Europe's Gypsies*. London: Sussex University Press.
- Kitching, B. 1983. "Don't Blame the Arabs: World Wide Inflation Built in Before the Oil Crisis" en *Rivista Internazionale di Scienze Economiche e Commerciali* 30:551-565.
- Klein, G. y Reban, M.J. (eds.). 1981. *The politics of ethnicity in Eastern Europe*. New York, NY: Columbia University Press.
- Klímová-Alexander, I. 2005. *The Romani Voice in World Politics. The United Nations and Non-State Actors*. Burlington, VT: Ashgate.
- Koulish, R. 2005. "Hungarian Romà Attitudes on Minority Rights: The Symbolic Violence of Ethnic Identification" en *Europe-Asia Studies*. 57: 311-326.
- Lacy, K.R. 2004. "Black spaces, black places: Strategic assimilation and identity construction in middle-class suburbia" en *Ethnic and Racial Studies*. 27:908-930.
- Ladányi, J. y Szelényi, I. 2006. *Patterns of Exclusion: Constructing Gypsy Ethnicity and the Making of an Underclass in Transitional Societies of Europe*. New York: Columbia University Press.
- Le Espiritu, Y. 1992. *Asian American Panethnicity. Bridging Institutions and Identities*. Philadelphia: Temple University Press.

- . 1997. *Asian American Women and Men*. Thousands Oaks, CA: SAGE Publications.
- Lemert, E. M. 1974. "Beyond Mead: The Societal Reaction to Deviance" en *Social Problems*. 21: 457-468.
- Liebersohn, S. 1985. "Unhyphenated Whites in the United States" en *Ethnic and Racial Studies*. 8: 159-180.
- Liebersohn, S. y Waters, M.C. 1986. "Ethnic Groups in Flux: The Changing Ethnic Responses of American Whites" en *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*. 487: 79-91.
- Liégeois, J.P. 1983. *Tsiganes*. Paris: Le Découverte/Maspero.
- Lloyd Warner, W. y Srole, L. 1945. *The social systems of American ethnic groups*. New Haven, CT: Yale University Press.
- Lopez, D. y Espiritu Y. 1990. "Panethnicity in the United States: a theoretical framework" *Ethnic and Racial Studies*. 13:198-222.
- Lucassen, L; Willems, W. y Cottaar, A. 1998. *Gypsy and other itinerant groups. A Socio-Historical Approach*. London: Macmillan Press.
- Martí, F. y Moreno, E. 1974. *Barcelona ¿a dónde vas?*. Barcelona: Editorial Diosa.
- Matsueda, R. L. 1992. "Reflected Appraisals, Parental Labeling, and Delinquent Behavior: Specifying a Symbolic Interactionist Theory" en *American Journal of Sociology*. 97:1577-1611.
- Marcuse, H. [1964] 1991. *One-Dimensional Man*. Boston, MA: Beacon Press.
- Mayal, D. 2004. *Gypsy Identities. 1500 - 2000. From Egipcians and Moon-men to the Ethnic Romany*. London: Routledge.
- McCorkel, J.A. and Myers, K. "What Difference Does Different make? Position and Privilege in the Field" en *Qualitative Sociology*. 26:199-231.
- Mead, G.H. [1934] 1992. *Mind, self and Society. From the standpoint of a Social Behaviorist*. Chicago, IL: The University of Chicago Press.
- Mendez, C. 1999. "Evangelismo gitano como movimiento social" en *Boletín de Enseñantes con Gitanos*.
- Merton, R. K. 1996. *On Social Structure and Science*. Chicago: The University of Chicago Press.
- . 1976. *Sociological ambivalence and other essays*. New York: The Free Press.

- Milton, S. 1991. "Gypsies and the Holocaust" en *The History Teacher*. 24:375-387.
- Mommsen, W. J. 1984. *Max Weber and German Politics 1890-1920*. Chicago: University of Chicago Press.
- Moses, J. A. 2002. "The Mobilisation of the Intellectuals 1914-15 and the continuity of german historical consciousness" en *Australian Journal of Politics and History*. 48:336-352.
- Nagel, B. 1979. "Ethnic Boundaries in Modern States: Romano Lavo-Lil Revisited" en *The American Journal of Sociology*. 85:310-337.
- Nagel, J. 1994. "Constructing Ethnicity: Creating and Recreating Ethnic Identity and Culture" en *Social Problems*. 41:152-176.
- Nayak, A. 2006. "After Race: Ethnography, race and post-race theory" en *Ethnic and Racial Studies*. 29: 411-430.
- Newman, K. S. 2002. "No shame: The View from the Left Bank" en *American Journal of Sociology*. 107: 1577-99.
- . 1999. *No Shame in My Game: The Working Poor in the Inner City*. New York, NY: Vintage Books/Russel Sage Foundation.
- Nobles, M. 2000. *Shades of Citizenship: Race and the Census in Modern Politics*. Palo Alto, CA: Stanford University Press.
- Olzak, S. 1992. *The Dynamics of Ethnic Competition and Conflict*. Palo Alto, CA: Stanford University Press.
- Okamoto, D. G. 2006. "Institutional Panethnicity: Boundary Formation in Asian-American Organizing" en *Social Forces*. 85: 1-25.
- . 2003. "Toward a Theory of Panethnicity: Explaining Asian American Collective Action" en *American Sociological Review*. 68:811-842.
- Okely, J. 1983. *The Traveller-Gypsies*. London Cambridge University Press.
- Ong, P. y Le Espiritu, Y. en Bonacich, E. Cheng, L. y Ong, P. 1994. "Class constraints on Racial Solidarity among Asian Americans" en *The New Asian Immigration in Los Angeles and Global Restructuring*. Philadelphia, PA: Temple University Press.
- Padilla, F. 1986. *Latino Ethnic Consciousness: The Case of Mexican Americans and Puerto Ricans*. Notre Dame, IN: University of Notre Dame Press.

- Park, R. E. 1928. "Human Migration and the Marginal Man" en *The American Journal of Sociology*. 33:881-893.
- . 1950. *Race and Culture*. Glencoe, IL: The Free Press.
- Parsons, T. 1977. *The evolution of societies*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- PER. 2000. *Romà and Statistics*. Princeton, NJ: Project on Ethnic Relations.
- Peeters, K. 2005. *Entre tenebres. Gitanos inmigrants: Els Rrom de l'Est d'Europa a Barcelona i el seu accés a l'educació*. Barcelona: Fundació Bofill.
- Petrovic, A. 1937. "Letters to Editor" en *The American Journal of Sociology* 42:710-722.
- Philip Morgan, S. y Teachman J. D. 1988. "Logistic Regression: Description, Examples, and Comparisons" en *Journal of Marriage and the Family*. 50: 929-936.
- Portes, A. 1999. "Conclusion: Toward a New World - The Origins and Effects of Transnational Activities " *Ethnic and Racial Studies* 22:463-478.
- . 2005. *The New Latin Nation: Immigration and the Hispanic Population of the United States*. Princeton, NJ: Center for Migration and Development Working papers.
- . 2005. "Segmented assimilation on the ground: The new second generation in early adulthood" en *Ethnic and Racial Studies*. 28:1000-1040.
- Portes, A; Guarnizo, L.E. y Landolt, P. 1999. "The Study of Transnationalism: Pitfalls and Promise of an Emergent Research Field" en *Ethnic and Racial Studies*. 22:217-237.
- Portes, A. y MacLeod, D. 1996. "What shall I call myself? Hispanic identity formation in the second generation." *Ethnic and Racial Studies* 19:523-547.
- Portes, A. y Rumbaut, R.G. 1996. *Immigrant America. A portrait*. Berkeley: University of California Press.
- . 2001. *Ethnicities. Children of immigrants in America* Berkeley, CA y New York, NY: California University Press y Rusell SAGE Foundation.
- . 2001. *Legacies. The story of the immigrant second generation*. Berkeley, CA y New York, NY: California University Press y Rusell SAGE Foundation.
- . 2006. *Immigrant America. A portrait. Third Edition. Revised, expanded and updated*. Berkeley: University of California Press.
- Portes, A. y Stepick, A. 1993. *City on the edge. The transformation of Miami*. Berkeley: University of California Press.

- Quintana, B. B. 1974. "Gitanos and Dancing Bears: Rebuttal to Dunn's Review" en *American Anthropologist* 76:572-573.
- Rat, C. 2005. "Romanian Roma, State Transfers, and Poverty. A Study of Relative Disadvantage" en *International Journal of Sociology* 35:85-116.
- Revenga, A; Ringold, D. y Martin Tracy, W. 2002. *Poverty and Ethnicity. A Cross-Country Study of Roma Poverty in Central Europe*. Washington, D.C.: The World Bank.
- Said, E. W. [1997] 2002 *Orientalismo*. Madrid: Debate.
- San Román, T. 1986. *Entre la marginación y el racismo. Reflexiones sobre la vida de los gitanos*. Madrid: Alianza Editorial.
- . 1997. *La diferencia inquietante. Viejas y nuevas estrategias culturales de los gitanos*. Madrid: Siglo XXI.
- Sánchez, M. (Dir.). 2004. *Estudi sobre la població gitana a Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Benestar i Família.
- Saperstein, A. 2006. "Double-Checking the Race Box: Examining Inconsistency between Survey Measures of Observed and Self-Reported Race" en *Social Forces*. 85: 57-74.
- Sartori, G. 2002. *La sociedad multiétnica. Extranjeros e islámicos*. Madrid: Taurus.
- . 2001. *La sociedad multiétnica. Pluralismo, multiculturalismo y extranjeros*. Madrid: Taurus.
- Schaefer, R. T. 1996. *Racial and Ethnic Groups*. New York: Harper & Collins College Publishers.
- Schafft, K. A. y Brown, D. L. 2000. "Social Capital and Grassroots Development: The Case of Roma Self-Governance in Hungary" en *Social Problems*. 47:201-219.
- Sen, A. 2006b. *Identity and Violence. The illusion of destiny*. New York: W.W, Norton & Company.
- . 2006a. *The argumentative Indian. Writings on Indian Culture, History and Identity*. New York, NY & London, UK: Penguin Books.
- Simmel, G. [1908] 1988. *Sociologia. Vol. I i II*. Barcelona: Edicions 62.
- Simson, J. 1895. *Discussions on The Gypsies*. New York: Edward O. Jenkins' son.

- Simson, W. 1866. *A History of the Gypsies*. New York: Doolady.
- Smith, A. 1995. *Nations and Nationalism in the Global Era*. Cambridge: Polity Press.
- Sordé, T. 2006. *Les reivindicacions educatives de la dona gitana*. Barcelona: Editorial Galerada.
- . 2003. *Les reivindicacions educatives del poble gitano*. Tesis doctoral presentada en la Universitat de Barcelona.
- Stewart, M. 1997. *The Time of the Gypsies*. Boulder, CO: Westview Press.
- Survey, European Values Study. 2001. *The European Values study: a third wave. 1999-2000*. Tilburg: EVS, WORC, Tilburg University.
- . 2001. *The European Values Study: a third wave. 1999-2000*. Tilburg: EVS, WORC, Tilburg University.
- Sutherland, A. 1975. *Gypsies, The Hidden Americans*. London: Tavistock Publications.
- Tarrow, S. 1998. *Power in Movement: Social Movements and Contentious Politics*. New York, NY: Cambridge University Press.
- Telles, E. E. 2004. *Race in Another America. The Significance of Skin Color in Brazil*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Telles, E. E. y Lim, N. 1998. "Does it matter who answers the Race question? Racial classification and income inequality in Brazil" en *Demography*. 35:465-474.
- Thomas, W.I. y Znaniecki, F. 1927. *The Polish Peasant in Europe and America (Vol. I y II)*. New York: Alfred. A. Knopf.
- Thomas, W.I. 1936. "The Comparative Study of Cultures" en *The American Journal of Sociology*. 42: 177-185.
- Tilly, C. 2003. *Stories, Identities and Political Change*. New York: Rowman & Littlefield.
- Tocqueville, A. [1835] 2004. *Democracy in America*. New York: Bantam.
- Tomasi, L. (Ed). 1998. *The tradition of the Chicago School of Sociology*. Brookfield, VT: Ashgate.
- Tong, D. (Ed.). 1998. *Gypsies. An Interdisciplinary Reader*. New York: Garland.
- Tóth, K. D. 2005. "Comparative Study on the Identity Types of Successful Gypsies/Travellers in Hungary and in England" en *European Integration Studies*.

- 4: 121-131.
- Touraine, A. 2005. *Un nouveau paradigme. Pour comprendre le monde d'aujourd'hui*. Paris: Fayard.
- . 1997. *Pourrons-nous vivre ensemble? Égaux et différents*. Paris: Fayard.
- Touraine, A; Wieviorka M. and Flecha, R. 2004. *Conocimiento e identidad. Voces de grupos culturales en la investigación social*. Barcelona: El Roure.
- Tudela, J. 1995. *Sant Roc, Badalona*. Col·lecció: Els barris d'ADIGSA. Generalitat de Catalunya: Departament de Benestar Social.
- UNDP. 2004. "The Roma in Central and Eastern Europe. Avoiding the Dependency trap. A Regional Human Development Report." Disponible en: <http://roma.undp.sk>
- Vargas, J. & Gómez, J. 2003. "Why Romà do not like mainstream schools: Voices of people without territory" en *Harvard Educational Review*. 73:559-590.
- Vermeersch, P. 2003. "Ethnic minority identity and movement politics: The case of the Roma in the Czech Republic and Slovakia" en *Ethnic and Racial Studies*. 26:879-901.
- . 2006. *The Romani Movement. Minority Politics & Ethnic Mobilization in Contemporary Central Europe*. New York, NY: Berghahn Books.
- Vernet, M. 2005. "Coercive Sterilization of Romani Women in Former Czechoslovakia" en *Human Rights Tribune des Droits Humains* 11.
- Vervotec, S. 1999. "Conceiving and Researching Transnationalism" en *Ethnic and Racial Studies*. 22:447-462.
- Wacquant, L. 2004. "Following Pierre Bourdieu into the field" en *Ethnography*. 5(4): 387-414.
- . 2002. "Scrutinizing the street: Poverty, Morality, and the Pitfalls of Urban Ethnography" en *American Journal of Sociology*. 107: 1468-1532.
- Waters, M. C. 1990. *Ethnic options. Choosing identities in America*. Berkeley, CA: University of California Press.
- . 1994. "Ethnic and Racial Identities of Second-Generation Black Immigrants in New York City" en *The International Migration Review* 28:795-820.
- . 1999. *Black identities. West Indian Immigrant Dreams and American Realities*. Cambridge, MA y New York City, NY: Harvard University Press y Russell SAGE Foundation.

- Weber, E. 1976. *Peasants into Frenchmen: The Modernization of Rural France, 1870-1914*. Palo Alto, CA: Stanford University Press.
- Weber, M. [1922] 1994. *Economía y Sociedad*. Méjico D. F.: Fondo de Cultura Económica.
- Wirth, L. 1928. *The Ghetto*. Chicago, IL: The University of Chicago Press.
- Yoors, J. 1967. *The Gypsies*. New York: Simon and Schuster.
- Xie, Y. y Goyette, K. 1997. "The Racial Identification of Biracial Children with One Asian Parent: Evidence from 1990 Census" en *Social Forces*. 76: 547-70.
- Zaleski, P.A. 1992. "Industry Concentration and the Transmission of Cost-Push Inflation: Evidence form the 1974 OPEC Oil Crisis" en *Journal of Economics and Business*. 44:135-141.
- Zubrinsky, C. y Bobo, L. 1996. "Prismatic metropolis: race and residential segregation in the city of the angels" en *Social Science Research*. 25: 335-74.

Informes tècnics consultados:

Ajuntament de Badalona. 2002. *Programes d'Orientació pels Establiments Comercials* (POEC).

Ayuntamiento de Barcelona. 1954. *Plan de Ordenación Urbanística de la ciudad de Barcelona y sus alrededores.*

Center for Reproductive Rights. 2003. *Body and Soul. Forced Sterilization and Other Assaults on Romà Reproductive Freedom in Slovakia.* New York. Disponible en:

http://www.reproductiverights.org/pub_bo_slovakia.html#report

(Fuente consultada en diciembre de 2006).

Consorti del barri de La Mina. *Síntesi de la proposta de Pla Transformació del Barri de La Mina.* Acord del Consell de Govern, 1 de setembre de 2000.

European Romà Rights Center. 2006. *State of Impunity: Human Rights Abuse of Roma in Romania.* Executive Summary. Country Report series. Disponible en:

<http://www.errc.org> (Fuente consultada en febrero de 2007).

Fundación Secretariado Gitano. 2005. *Población gitana y empleo. Un estudio comparado.* Madrid: Fundación Secretariado Gitano. Disponible en:

http://www.gitanos.org/revista_gitanos/dossiers/gitanos_y_empleo.html

(Fuente consultada en diciembre de 2006).

Generalitat de Catalunya. 2006. *Pla de Ciutadania i immigració 2005-2008.* Secretaria per a la immigració. Disponible en:

<http://www.gencat.net/benestar/societat/convivencia/immigracio/pla/introduccio/index.htm>

(Fuente consultada en enero de 2007).

Generalitat de Catalunya. 2005. *Pla Integral del Poble Gitano.* Departament de Benestar i família. Disponible en: www.gencat.net/benestar/pdf/poble_gitano.pdf

(Fuente consultada en enero de 2007).

Generalitat de Catalunya, departament de Benestar Social. *Pla d'acció de La Mina 1988.*

Generalitat de Catalunya, departament de Benestar Social. *Actuacions de la Generalitat de Catalunya. Pla de La mina. Anys 1984-1988.*

Marin, J.F. 1991. *La construcción de nuevas viviendas en el barrio Besòs de Sant Adrià. Cronología y causas de un conflicto.* Documento interno del departament de Benestar Social i Família, Generalitat de Catalunya.

PEW Research Center. 2006. *The Great Divide: How Westerners and Muslims View each other*. Washington DC: Pew Center Research Project. Disponible en: <http://www.pewglobal.org> (Fuente consultada en enero de 2007).

Romania Population and Housing Census. 2001. *The handbook of the Census staff. Enumerators, Chief enumerators, Districts Supervisors*. Disponible en: <http://www.unece.org/stats/census/2000/> (Fuente consultada en octubre de 2006).

Vinçle. 2005. *Informe sobre els Gitanos procedents de l'Europa de l'Est a Catalunya*. Serveis a la Persona i a la Comunitat.